

דברי הכנסת

כנס מיוחד

הישיבה המאה-ושלושים-ושתיים של הכנסת הארבע-עשרה
יום רביעי, כ"ב באלול התשנ"ז (24 בספטמבר 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

תוכן העניינים

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יהודה שערי, זיכרונו לברכה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת יושב-ראש הכנסת

הודעת הממשלה על פקיעת כהונתם ועל מינוים מחדש של סגני השר לענייני דתות

ראש הממשלה גורם במדיניותו לחלוקת ירושלים

בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה

התנהגות המתנחלים בראס-אל-עמוד ועמדת הממשלה שמביאה לחיסולו של תהליך השלום

הצורך בהקמת ממשלת אחדות לאומית

עקירת מזוזות ושרפתן בקריית-גת

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יהודה שערי, זיכרוננו לברכה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, היום יום רביעי, כ"ב באלול התשנ"ז, 24 בספטמבר 1997, ישיבת הכנסת פתוחה.

רבותי חברי הכנסת, לפני ימים מספר נפטר חבר הכנסת לשעבר יהודה שערי. יהודה שערי, זיכרוננו לברכה, נולד ברומניה בשנת 1920.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא קמים?

היו"ר ד' תיכון:

לא קמים, רק בתוך השבעה ורק אם הוא חבר כנסת בפועל.

יהודה שערי, זיכרוננו לברכה, נולד ברומניה בשנת 1920 ועלה לארץ בשנת 1941, כחבר בתנועת הנוער הציונית, שהוא נמנה עם פעיליה. היה חבר בקיבוצים המעפיל וניצנים ומייסדי אלוני-אבא. חבר הכנסת לשעבר שערי פעל שנים רבות בהסתדרות, והיה ראש המחלקה לפנסיה וראש המחלקה המשפטית בה.

יהודה שערי, לשעבר חבר המפלגה הפרוגרסיבית, המפלגה הליברלית והמפלגה הליברלית העצמאית, כיהן כחבר בכנסת החמישית, השישית, השביעית והשמינית. הוא היה חבר כנסת נעים הליכות ומצניע דרך. הנאומים שנשא במליאה ובדיוני הוועדות הצטיינו בבהירות מחשבתית וביכולת ניתוחית נדירה. בהופעותיו בכנסת נתן יהודה ביטוי להשקפת העולם הליברלית שלו, שאותה אימץ כדרך חיים. בכתביתו הפורייה ניסה להנחיל את ערכי היסוד שבהם האמין: יהדות וציונות, כבוד האדם וניהול משק חופשי.

גם לאחר שסיים את שליחותו הפרלמנטרית הוא נהג לבקר לעתים מזומנות בכנסת, כדי להתעדכן ולהיות בתמונה.

יהודה שערי, זיכרוננו לברכה, תרם כסגן שר הפיתוח וכסגן שר התיירות תרומה משלו לבניית מפעלי פיתוח ברחבי הארץ ולטיפוח אתרי תיירות בה.

אני שולח מכאן למשפחת שערי את תנחומי ואת תנחומי הכנסת על האבדה הקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטה בעניין שכר חברי הכנסת (שכירת משרדים – הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ז–1997. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

כמנהגנו, ראש הממשלה מבקש להודיע, שהשר אביגדור קהלני מילא את מקומה של שרת התקשורת בעת היעדרה מהארץ, מיום ז' באלול התשנ"ז, 9 בספטמבר 1997, ועד ליום י"א באלול התשנ"ז, 13 בספטמבר 1997.

השר צחי הנגבי מילא את מקומו של שר הבריאות בעת היעדרו מהארץ, מיום י"ב באלול התשנ"ז, 14 בספטמבר 1997, עד ליום ט"ז באלול, 18 בספטמבר 1997.

שר התיירות שב ארצה ב-15 בספטמבר 1997. שרת התקשורת שבה ארצה ב-16 בספטמבר 1997.

השר אריאל שרון ימלא את מקומו של שר התעשייה והמסחר בעת היעדרו מהארץ, מיום 17 בספטמבר 1997 ועד 25 בספטמבר 1997.

השרה לימור לבנת תמלא את מקומו של שר האוצר בעת היעדרו מהארץ מיום 18 בספטמבר 1997 ועד 26 בספטמבר 1997.

שר הבריאות שב ארצה.

השר משה קצב ימלא את מקומו של שר החוץ בעת היעדרו מהארץ, מיום 22 בספטמבר 1997.

השרה לימור לבנת תמלא את מקומו של השר לביטחון פנים בעת היעדרו מהארץ, מיום 22 בספטמבר 1997 עד 29 בספטמבר 1997.

השר אריאל שרון ימלא את מקומו של השר לקליטת עלייה בעת היעדרו מהארץ, מיום 22 בספטמבר 1997 ועד יום 29 בספטמבר 1997.

הודעת הממשלה על פקיעת כהונתם ועל מינוים מחדש של סגני השר לענייני דתות

היו"ר ד' תיכון:

תיכון להודעת הממשלה על מינוי סגני שרים. ימסור את ההודעה סגן השר סילבן שלום, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על-פי סעיפים 38 ו-54(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי חבר הכנסת יגאל ביבי וחבר הכנסת אריה גמליאל חדלו להיות סגני השר לענייני דתות, עם החלטת ראש הממשלה כי השר זבולון המר יכהן כשר לענייני דתות, נוסף על תפקידו כשר החינוך, התרבות והספורט, וזאת החל מיום כ"א באב התשנ"ז, 24 באוגוסט 1997.

על-פי סעיף 37(א) לחוק האמור, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי חבר הכנסת יגאל ביבי וחבר הכנסת אריה גמליאל מונו על-ידי השר לענייני דתות, באישור ראש הממשלה, לסגני השר לענייני דתות. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ראש הממשלה גורם במדיניותו לחלוקת ירושלים

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסדר-היום. הנושא: ראש הממשלה גורם במדיניותו לחלוקת ירושלים, על-פי בקשת סיעת העבודה. ינמקו את ההצעה חברי הכנסת שמעון פרס, חגי מירום ושבח וייס. חבר הכנסת שמעון פרס, בבקשה.

שמעון פרס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מצויים ערב ראש השנה, שנת ה-50 להיווסדה של מדינת ישראל. עלינו לערוך חשבון נפש אמיתי, לאן פנינו מועדות. אני חושש מאוד, שבמקום דיון מתנהלת עכשיו תעמולה בישראל, והתעמולה הזו מפילה קורבן אחד – את עצמנו. אני לא חושב שאחרים נופלים קורבן לתעמולה שמנהלת הממשלה, פרט לנו. אני רוצה להביא כמה דוגמאות.

כמעט שאין מקרה אחד חמור של פעולת טרור שהשב"כ לא פענח אותה בעבר, אין מקרה כזה. מה כל הסיפורים עכשיו, שנקטו טקטיקה חדשה ודברים חדשים? למי רוצים לזרות חול בעיניים? הוא תמיד עשה את זה בצניעות, כדי לא להפריע לחקירה. כאן התחילו קולות רעם ותותחים תת-תקשורתיים עוד בטרם המקרה נגמר. בשביל מה?

, שבו האחריות הביטחונית מוטלת בהבעיה די מסובכת, קודם כול מפני שזה קרה באמת באזור עלינו. יכול להיות שיש מרכזים בשטחים שנתנו את ההנחיות לעשות את זה, אבל אני חושב שיש דברים כאלה בסוריה וגם במדינה שכנה אחרת. בכל אופן, את מרזוק הפנינו לירדן.

גם אם אומרים שהפלשתינים צריכים ללמוד מירדן כיצד להילחם בטרור, אנחנו צריכים להגיד לעצמנו, שעלינו ללמוד כיצד אנחנו מתייחסים לירדן. הדבר הוא דו-צדדי, לא חד-צדדי. ואם רוצים להפוך את ערפאת לסוכן ולהגיד שבגלל בצע כסף הוא יילחם בטרור – זו שטות. על ערפאת להילחם בטרור. עלינו לתבוע את זה ממנו כפרטנר. אני לא אומר שצריך לחלק לו כל כך הרבה קומפלימנטים, כפי שאנחנו מחלקים לירדן, אבל גם לא צריך לבזות אותו, אם רוצים שיתוף פעולה. מה אומרים לו? אני לא אתן לך כסף אם לא תילחם בטרור. מה רוצים להגיד לפלשתינים? שערפאת לוחם בטרור בגלל בצע כסף. הוא יכול להילחם ככה בטרור?

אני רוצה להעיר הערה שנייה, ואני חושב שיש כמה דברים שאנחנו צריכים להיות מאוחדים בהם. עניין ירושלים – לא הבינותי לא את ראש הממשלה נתניהו ולא את חברי הליכוד, שאמרו שפרס רוצה לחלק את ירושלים, עד שראיתי מה הליכוד עשה בירושלים, אז הבנתי למה הכוונה. מה מוסקוביץ הזה הועיל ומה משווים אותו לתורמים אחרים למפלגות? הוא רוצה להיות מפלגה. הוא יושב במיאמי והוא רוצה לעשות במישרין, בתוך ישראל, באמצעות הכסף שלו – אני לא יודע איפה הוא אסף אותו – דברים הכרוכים בסכנת נפשות.

ומה קרה? אפשר להגיד שהאמריקנים קיבלו את הפשרה שלנו? יותר נכון להגיד שאנחנו קיבלנו את הפשרה של האמריקנים. האמריקנים הודיעו, שממשלת ישראל התחייבה שלא לבנות שם שום דבר, לא לחרוג משום דבר. העליתם את שאלת ירושלים כדי לפלג את העם סביבה, כדי ליצור סביבה בעולם קונטרברסיה, ובסוף גם נסוגותם בעצמכם מכל הקווים שלכם. על מה אתם מדברים? ככה מנהלים את ירושלים, עיר שחיה היום במתח פנימי עצום, לאחר שנים שניסינו להביא לכלל הידברות עם הפלשתינים ולאפשר להם, בתוך ירושלים, לקיים גם חיים קהילתיים? זה לא עומד בניגוד לירושלים מאוחדת ובניגוד לעובדה שירושלים היא בירת ישראל.

אני רוצה להגיד עוד דבר אחד. כל האשמות האלה שבאוסלו כביכול ויתרנו – באוסלו הצלנו את מדינת ישראל. מה שאתם עושים היום, בעיקר המפד"ל והימין הקיצוני, זה הפיכת מדינת ישראל למדינה דו-לאומית בפועל.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חס ושלום. זה לא היה ולא נברא.

שמעון פרס (העבודה):

מה זה "חס ושלום"? היום יש בארץ-ישראל המערבית 3.7 מיליוני ערבים, 4.7 מיליוני יהודים. תספחו את השטחים, תגמרו את מדינת ישראל. בדרך פרדוקסלית, כדי לקיים את ישראל כמדינה יהודית, אנחנו זקוקים לשכנה שהיא מדינה לא-יהודית. אם הכול יבוא תחת כיפה אחת, גמרנו עם יהדותה של ישראל. מדוע אתם לא מבינים את זה? מה ויתרנו באוסלו, על עזה, שיצאנו מהטירוף הזה? ומה אנחנו באמת חושבים, שלנצח נוכל להתייחס אל הפלשתינים כאל אזרחים ממדרגה שנייה, בזויים ומושפלים על-ידינו? זה חכם? זה נכון? זה צודק?

אני גם רוצה להגיד, שאומרים על הפלשתינים שאי-אפשר לסמוך עליהם. אני מכיר שלושה ציבורים פלשתיניים. ציבור אחד, אלה הפלשתינים הערבים שחיים אתנו כאזרחי ישראל. הם עברו אתנו 50 שנים קשות מאוד, גם להם וגם לנו. ביסודו של דבר, אין לנו טענות. הם נהגו בצורה אחראית ומעוררת כבוד במלחמות, שהעמידו בפניהם דילמות קשות מאוד. אני מכיר הרבה פלשתינים, בעצם זה רוב ממלכת ירדן. גם אליהם אין לנו טענות.

אני שואל: מה ההבדל בין הפלשתינים בבקא-אל-ערבייה ובבקא-אל-שרקייה? ההבדל הוא לא באנשים, ההבדל הוא במצבים. בירדן יצרנו מצב שהפלשתינים יכולים לחיות אתנו. בישראל ניסינו וגם הצלחנו במידה מסוימת, לא מלאה, ליצור מצב שהערבים יכולים להיות כאן אזרחים. בעזה וביהודה ושומרון אנחנו יוצרים מצב של מרירות, של מחאה. מה אנחנו באמת חושבים, בכל ההיסטוריה הביאו כיבושים ושתלטנות למרד ולאלימות וכאן זה לא יקרה? אפשר להגיע למאה אחוז ביטחון בלי לתת מאה אחוז כבוד לעם אחר? את האמת. מה ישבנו בעזה? יש 360 קילומטרים רבועים בעזה. 50 קילומטרים נטלו היישובים היהודיים, עם 4,000 אנשים. על 310 הנותרים יש היום מיליון ערבים. כשנכנסו היו 300,000. בעוד 12 שנים יהיו שם 2 מיליונים. לאן אתם רוצים להביא את העם?

אני רוצה גם להגיד לחברי הכנסת, יצחק רבין, עליו השלום, אנוכי וחברי, מה רצינו? שאנחנו, הדור היוצא מהחיים הפוליטיים, נקבל על עצמנו את כל ההכרעות הקשות, האמיתיות, לא התעמולתיות, לא המדומות, ולתת לדור צעיר להיכנס לארץ במצב אחר. הממשלה הזו דוחה את כל הבעיות, מטעמי תעמולה, לדור הבא, ולדור הבא יהיה מצב נורא. יהיו יותר ערבים, יותר מוסלמים, יותר שנהא, יותר טילים, יותר נשק לא-קונבנציונלי, יותר אדישות אמריקנית, יותר אדישות עולמית. ואז מה? הילדים יתמודדו עם זה? באיזו רשות? אל תיצרו לנו מדינה דו-לאומית.

הדבר הרביעי והאחרון שאני רוצה להעיר. אם לא יהיה שלום, מה יהיה? היום, לפי ההרכב, ואני אומר את זה עם כל הכבוד למפד"ל, פעם המפד"ל היתה נציגה של קיבוצים, של מרכז לאומי, היום המפד"ל היא נציגה של יש"ע. אין לי טענות אליה. יש לה תשעה חברים, הם מטילים את הווטו שלהם על הממשלה. בגלל זה אי-אפשר לעשות לא פעימה ראשונה ולא פעימה שלישית ולא פעימה שנייה ולא שום פתרון. לא יהיה פתרון, מה יהיה? כולם יסלחו לנו? אנחנו נעצור, כולם יעצרו?

אני חייב להגיד, אני גם מאמין שכל החברים רוצים שלום, אבל יש חברים שרוצים שלום שאפשר להשיגו, ויש חברים שרוצים שלום שלא ניתן להשיגו. יש חברים שרוצים לעשות שלום עם הערבים מפני שהם שכנינו, ויש חברים שרוצים לעשות שלום בלי הערבים, כאילו אפשר לעשות שלום בלעדיהם. יש אנשים שמבינים שלשלום יש מחיר, יש כאלה שחושבים שהשלום זה דבר חינם. אין שלום חינם, מפני שיש עם אחר. זה לא חלוקת שטחים, זה חלוקת אוכלוסיות. לא מדובר כאן על שטחים תמורת שלום, מדובר כאן על ביטחון תמורת חירות לכולם.

שאל יהלום (מפד"ל):

— — — לא נתת מדינה פלשתינית?

שמעון פרס (העבודה):

איזו מדינה פלשתינית? אתם התיישבתם בעזה עם 4,000 אנשים, עם גדודי צבא.

שאל יהלום (מפד"ל):

נתתם לרב-המרצחים ערפאת מדינה בראשותו. גרמתם לאסון.

שמעון פרס (העבודה):

אל תבהיל אותי. היו בארץ שתי צורות של טרור, היתה אינתיפאדה והיו המתאבדים. ערפאת הפסיק את האינתיפאדה, את המתאבדים גם אנחנו לא הפסקנו.

שאל יהלום (מפד"ל):

— — — זה תכסיס, כדי לאפשר לו מאה אחוז שטח — — —

שמעון פרס (העבודה):

אל תספר לי סיפורים, אני מכיר את זה יותר טוב ממך. יחיא עיאש הסתובב אצלנו בשטחים שנים על שנים.

שאל יהלום (מפד"ל):

— — —

שמעון פרס (העבודה):

אתה לא מגן על מדינת ישראל, אתה מגן על אופציה שתהרוס את מדינת ישראל. אתה עם העמדות הקיצוניות תהרוס את השלום ותהרוס את המדינה. תעשה ממנה מדינה דו-לאומית.

שאל יהלום (מפד"ל):

הוא רוצה להגן על פרס נובל לשלום שלו. על מה אתה מגן?

עוזי ברעם (העבודה):

אתם אסון למדינה.

קריאות:

— — —

שמעון פרס (העבודה):

ב-50 שנה, חמש המלחמות האלה — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אלה דיבורים חסרי שחר.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה להשיב ולהתייחס? תיגש למזכירות.

שמעון פרס (העבודה):

ב-50 השנים האלה — — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה מדבר היום. נדמה לי שאתה רשום.

שמעון פרס (העבודה):

ב-50 השנים האלה עברנו חמש מלחמות. ניצחנו בכל המלחמות – צבאית; וכל הכבוד לצה"ל. לא ניצחנו מדינית, מפני שאין לנו שלום. פעם שישית – מה זה יביא? הערבים הפסידו את המלחמות צבאית, והן הפסידו אותן גם מדינית. פעם שישית – מה זה יביא להם? לתת לעניין להתגלגל מאליו? לזרות חול בעיניים? להתעלם מאוכלוסיות? להתעלם משינויים? להתעלם מנשק חדש? להתהלך בעולם ולהגיד: אוסטריה תילחם ברוסיה בעניין הטיילים, או באירן; ואני כבר לא זוכר את חלוקת התפקידים. ונותנים פקודה לרוסיה: אנחנו נפסיק לה את הסיוע הכלכלי אם היא תמשיך לעזור לאירן. זה רציני? זה רציני? צריך לתת לעם תשובות.

אני אומר, שצריך להתאחד על ירושלים מאוחדת בשכל, ולא בפזיזות שמביאה לנו נזק. צריך לשבח את השב"כ על עבודתו כל השנים, ולא רק עכשיו, בתנאים משתנים. צריך למנוע את הקמתה של מדינה דו-לאומית, שהולכת ומוקמת, במדיניות שגויה ומטופשת. צריך למנוע אופציה של מלחמה שיטית. אין צורך בה לא לערבים ולא לנו; לא לערבים ולא לנו, לא הם ירוויחו ולא אנחנו נרוויח. זה רק עוד קורבנות, עוד דמים. אי-אפשר לנהל את העם היהודי בעיניים עצומות, באוזניים אטומות ובפה מפיץ תעמולה. את האמת הזאת אנחנו אומרים ערב ראש השנה, נגיד אותה כל השנה וניאבק על דעתנו, כדי שישראל תהיה מדינה של העם היהודי, שחיה בשלום, אומרת אמת ונותנת לדור הצעיר תקווה של ממש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום, חמש דקות; איננו. חבר הכנסת שבח וייס, חמש דקות. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לאחל לך שנה טובה, לכל חברי הכנסת, לעובדי הכנסת ולכל הציבור היהודי בארץ ובעולם.

בקריאת ביניים של שאול יהלום הוא אמר לשמעון פרס, שהוא רוצה להגן על פרס נובל לשלום שלו. אני רוצה להגן על פרס נובל לשלום שלו. בנובמבר 1994 היתה לי זכות גדולה להשתתף באותו טקס מרטיט, חד-פעמי, יוצא דופן, שבו הוענק בדין פרס נובל לשלום ליצחק רבין, זיכרוננו לברכה, לשמעון פרס וליאסר ערפאת. חשתי התרגשות מיוחדת גם מן העובדה שזו הפעם השנייה בתוך דור אחד שראש ממשלה ישראלי מקבל פרס נובל לשלום. באותו טקס מרגש, חד-פעמי, זכרתי גם את העובדה שמנחם בגין, זיכרוננו לברכה, – עם הנשיא סאדאת, שזכה לאותו כבוד – קיבל את פרס נובל לשלום, ובדין, ובצדק.

אני יודע שהעיסוק העיקרי בימים האלה, בשעות האלה, הוא סביב הישגי השב"כ. אני לא מבין בעניין זה שום דבר. יש פה בתוכנו אנשים מנוסים, אנשי ביטחון מרכזיים, שיש להם בעניין המקצועי של השב"כ הבנה יותר מעמיקה; חברי ועדת החוץ והביטחון, אלופים, רב-אלופים, ראשי ממשלה לשעבר ובהווה.

אבל, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם, חברי כאן בכנסת, ואת תשומת לבו של הציבור שעוקב אחרינו, לכך שלא זה העניין. העניין הוא בכך, שראש הממשלה, מאז עלותו לשלטון, כדין, על-פי החלטת הבוחרים, עם הפסקה קלה סביב הפריסה מחדש בחברון, מנתק את השלום מן הביטחון. "שלום בטוח" – זו היתה סממת בחירות מבריקה, שבוודאי השפיעה על חלק מן הציבור. הוא מנתק את השלום מן הביטחון. השלום, שהוא יעד מרכזי, כולל בתוכו באופן גורף, טוטלי, אינטגרלי, את הביטחון. ההפרדה הזאת נועדה למסמס את הסכמי אוסלו. לדאבון לב, גם הצד השני פה ושם מסייע לתהליך. כשאני אומר: הצד השני, אני לא מתכוון בהכרח ליאסר ערפאת, אלא לגורמים בקרב האומה שלו, שגם הם לא השלימו עם תהליך אוסלו.

הממשלה הזאת אימצה באיננוס, באופן מלאכותי ומתוך טקטיקה בין-לאומית את אוסלו. אבל היא לא אימצה את אוסלו. רובה שונאת את התהליך הזה. הממשלה הזאת מורכבת מאנשים שכאן, בכנסת, עשו מאמץ עליון, ובמקרים אחדים מאמץ שהוא בלתי פרלמנטרי מבחינת כללי המשחק, לא הפורמליים אלא התרבותיים, להמאס את אוסלו עוד לפני הבחירות.

אומרים: כולם רוצים שלום. אני לא מקבל את האמירה הזאת יותר. כשמדובר במדינאים, האמירה "כולם רוצים שלום" איננה אמירה כלל. מדינאים עושים שלום, משתדלים לעשות שלום, בוחנים דרכים ריאליות לעשות שלום. אם הם לא עושים זאת – אז הם לא רוצים שלום. שיפסיקו לבלבל את המוח עם "כולם רוצים שלום", עם הנוסחאות התעמולתיות האלה. זה הוויכוח בינינו.

אמר שאול יהלום, ואני מצטט אותו כי הוא קרא קריאות ביניים: אתם רציתם להקים מדינה פלשתינית. אני אומר לכם כאן דעה אישית: חבל שלא הקמנו אותה קודם. היא תקום; היא תקום ולנו יהיה יותר טוב, לפלשתינים יהיה יותר טוב; יהיה לנו עם מי לדבר, כמו עם חוסיין, כמו עם הנשיא מובארק, כאשר יש שם פיגועים וכאשר יש קני טרור. אז נילחם יחד נגד הטרור. כמה זמן אפשר להשפיל עם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתם את זה כשהלכתם לבחירות.

שבח וייס (העבודה):

— — — איזו שגיאה גסה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתם את זה כשהלכתם לבחירות.

שבח וייס (העבודה):

אני אומר את זה 20 שנה. יש לנו חילוקי דעות. אני הייתי בדעת מיעוט.

קריאות:

— — —

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאפשר לי לסיים. חבר הכנסת ריבלין, גם לכם יש רוב ומיעוט. היו בתוכם חברים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם היית אומר: מדינה פלשתינית, אולי הרוב שלנו היה יותר גדול.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת אורון.

שבח וייס (העבודה):

גם לכם יש רוב ומיעוט. הרוב שלכם הלך להפגנות האימה שבשיאן נרצח רבין, והיו אנשים שלא הלכו.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

שבח וייס (העבודה):

כן, זה גם רוב ומיעוט. ולא סתם לא הלכו.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים ולומר: תפסיקו להשפיל את העם הערבי, זאת שגיאה. אתם מגדלים עוד אויבים. יהיה יותר טרור. אני מאחל לשב"כ את כל ההצלחה. צריך ליצור – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מי המושפל? מי המושפל?

שבח וייס (העבודה):

חברי, מורי, אבנר שאקי, לא בענייני מדיניות אלא במשפט בין-לאומי פרטי באוניברסיטת תל-אביב. ביתר הדברים אתה לא מורי. מספיק עם היהירות הזאת, עם השקריות, עם התכסיסנות. תגידו לנו פעם אחת: אתם בעד אוסלו או נגד? בינתיים אתם נגד, ואתם תורמים תרומה לחרחור המלחמה הבאה. זה הסיפור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שמעת מה אומר ברק.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים. חבר הכנסת יהלום, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ברק הוא נגד השלום? אתם רוצים עוד כיבוש ועוד התנחלויות; לא שלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שלום של שקרים אתם רוצים. מי יקנה את השלום שלכם? עם מי תעשו שלום כזה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני יכול לפזר את המושב המיוחד וללכת הביתה. על-פי התקנון הוא נגמר. בבקשה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, גם אני מצטרף לברכתך ולברכת קודמי בכתובה וחתימה טובה לכל חברי הבית ולכל בית ישראל.

הוויכוח בין שני חלקי הבית מתמצה למעשה – ואסור להתעלם מהנקודה העיקרית – בשטחי יהודה ושומרון. כאשר שחררנו אותם, בעזרת השם, במלחמת ששת הימים, מהרגע ששחררנו אותם ועד היום, יש חלק אחד בעם, שמתרכז היום ברובו בממשלה הקיימת, שרואה בשטחים האלה שטחים ששחררו, שטחים שנגאלו, שטחים ששייכים לארץ-ישראל, למדינת ישראל, לעם היהודי. יש חלק אחר – – –

שבח וייס (העבודה):

מה עם האנשים? מה עם בני האדם? גברים ונשים?

שאל יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת וייס, תקשיב לי רגע. ויש חלק אחר, שמהרגע הראשון ראה ורואה בשטחים האלה נטל, והוא מחכה לרגע המתאים כדי להיפטר מהם. לא ניכנס כרגע לסיבות. כשהוא רוצה להיפטר מהם הוא עושה את זה לא בצער, לא בכאב, אלא בנכונות ואף בשמחה. על זה הוויכוח. לכן, כאשר אתם ניהלתם משא-ומתן עם ערפאת לא ראיתם מחיר בזה שאתם נותנים לו שם מדינה, נותנים את יהודה, שומרון, חברון ושכם למדינתו. אמרתם: ברוך השם שהוא לוקח ממני את המקומות האלה. לכן, זה גם לא נכון להציג את ההיפך, כאילו אתם שילמתם מחיר על השלום. מבחינתכם לא שילמתם שום מחיר, אלא אתם שמחים מאוד להיפטר מהמקומות האלה. על זה הוויכוח. משום שאתם באתם – – –

שבח וייס (העבודה):

מה עם בני-האדם שם?

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, הוא יוכל לדבר. חבר הכנסת שבח וייס, הוא לא הפריע לך.

חיים אורון (מרצ):

הוא מדבר על חשבון הסיעה? באיזו מסגרת?

היו"ר ד' תיכון:

אתה שואל שאלה טובה. באיזו מסגרת דיבר חבר הכנסת שבח וייס?

חיים אורון (מרצ):

אני לא מבין, אדוני היושב-ראש, אנחנו הגשנו הצעה לישיבה בכנסת, חשבנו שהוא מדבר על תקן של סיעת המפד"ל. עכשיו אני מבקש לענות, כי הוא תוקף אותי.

היו"ר ד' תיכון:

יהיה לך, אתה תדבר. חבר הכנסת אורון, נעשה פעם אחת סדר בעניין הזה. מושב הפגרה מתכנס על-פי בקשת 30 אנשים, חברי כנסת, והם יכולים להגיש שתי הצעות לסדר-היום. זאת אומרת, אני יכול לגמור את המושב הזה בתוך חצי שעה. באו סיעת העבודה ועוד כמה סיעות וביקשו להאריך ולתת אפשרות לדבר, כי מה אנחנו יכולים לעשות בפגרה? – רק להתכנס אחת לשבועיים או שלושה שבועות, לדבר וללכת הביתה. אם רוצים, אפשר לנהוג על-פי התקנון ובתוך חצי שעה הכול יתפזר ואיש גם לא יבוא. אני קצת פותח את הדיון.

חיים אורון (מרצ):

יש סדר.

היו"ר ד' תיכון:

תורך יגיע.

יוסי שריד (מרצ):

אני יכול לדבר אחריו?

היו"ר ד' תיכון:

לא.

יוסי שריד (מרצ):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

מפני שנתתי לשלושה חברי כנסת מסיעת העבודה לדבר.

יוסי שריד (מרצ):

אני בסיעת העבודה?

היו"ר ד' תיכון:

יש לך, הם הגישו רשימה. אני בהחלט יכול לחזור לתקנון ולומר שרק חבר הכנסת פרס דיבר ואיש לא ידבר אחריו. ברצון, רק תחליטו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שריד צודק.

חיים אורון (מרצ):

מה זה שייך? מפלגת העבודה ביקשה לפצל את זה, והיושב-ראש קיבל.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע, זה שלוש דקות. תמצא לי בתקנון – – – לעמוד על הזמן? בוודאי, אני מוכן.

חיים אורון (מרצ):

אני שואל: למה עכשיו בין מפלגת העבודה לבין מרצ צריך להיות איש המפד"ל? קיבלנו סדר-יום: ראשון עבודה, שני ליכוד.

היו"ר ד' תיכון:

כנראה אני לא מובן היטב. אני מוכן לחזור לתקנון מייד. אתה רוצה – בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

הוא עשה טובה למפלגת העבודה שביקשה, ונתן לנו.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה?

ענת מאור (מרצ):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

למה? כי היתה התייחסות לסיעת המפד"ל. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת מירום, את מפלגתך לא הזכרתי אפילו במלה, אל תשווה. אל תשווה את ההתקפות שניהל כאן שמעון פרס בשם האופוזיציה על סיעת המפד"ל, בשמה המפורש, לבין זה שאני לא הזכרתי את סיעתך אפילו ברמז, דיברתי רק על חלקי הבית. זה הבדל גדול.

חותמי הסכם אוסלו אומרים, שאצלם המדיניות והמוסר מתחלקים לפי שנים. מהתחלת שנות הציונות עד מלחמת השחרור הם נכנסו לשטחים מלאים ערבים. יושבים כאן נציגי הכנסת מאותם שטחים,

כשאתם בעצמכם יודעים שרצונכם ליצור מדינה פלשתינית במקומות שאתם גרים בהם הוא לא קטן
מאשר בשכם ובחברון, אבל כאן יקומו כל חלקי הבית וייצגו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה שקר גס.

אורי אור (העבודה):

זה לא נכון. אתה מדבר שטויות.

שאל יהלום (מפד"ל):

בוודאי, הם לא אומרים שהם חלק מהעם הפלשתיני? ודאי שכן. תקרא את מה שהם אומרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו תועבה, הסתה פרועה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה.

שאל יהלום (מפד"ל):

ודאי שכן, תקרא את מה שהם אומרים. אתה אומר דבר אחד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו הסתה פרועה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אלא אתה בא ואומר דבר אחד: אני מחלק את המוסר שלי – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה הולך לציבור הערבי – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מתבייש? אתה מסית.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני מכבד אותך, לא מסית – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מי אמר לציבור הערבי – – – בגליל, במשולש ובנגב?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תקרא אותי לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

— — פעם שלשית. אני מבקש ממך לעזוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הוא קובע פה — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, הואל בטובך לצאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מתפלא עליך שאתה שותק על דברים — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני לא על תקן של צנזור, אני מבקש ממך, אני לא מהצנזורה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מישהו מהציבור הערבי אומר — — — שמעת מישהו כזה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, ביקשתי ממך לעזוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא קראת אותי לסדר. אדוני, אני מבקש לשקול מחדש.

היו"ר ד' תיכון:

טוב, כרגע תצא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אצא אבל לא שמעתי שקראת אותי לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

מה אני יכול לעשות שלא שמעת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא קראת אותי לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

בלהט הוויכוח לא שמעת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש תקנון וגם בקריאה לסדר יש פעם ראשונה, פעם שנייה, פעם שלישית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו הצדק לא רק – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה תשתוק, אני מדבר עם היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, מה קרה לך היום?

חיים אורון (מרצ):

הוא אמר שהוא לא שומע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני מציע לך לבדוק את הפרוטוקול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אצא, אבל אני אומר לך שלא שמעתי. שלוש קריאות בפסק זמן מסוים, ואם קראת שלוש קריאות
— — —

היו"ר ד' תיכון:

כרגע הוא יצא, וכשירד חבר הכנסת יהלום הוא יחזור. כרגע הוא יצא והטענה "לא שמעתי", מה
לעשות – קרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אצא אבל תשקול שוב.

(חבר הכנסת ע' דראושה יוצא מאולם המליאה.)

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אלא מה? אתה אומר כך: כל מה שהיה עד מלחמת השחרור – אני מקבל שנכנסו לשטחים ערביים, גירשו ערבים, גרמו מה שגרמו, ואלה שטחים מלאי אוכלוסייה, אבל מה שקורה במלחמת ששת הימים הוא סיפור שונה. ללמדך שיש הבדל במוסר כלפי ערבים. אתם דאגתם וקיבלתם – כולנו באותה תקופה – לשמור אותה אוכלוסייה ערבית תחת ממשל צבאי, קיבלתם את זה במשך שנים ארוכות. אלא אתם אומרים שיש הבדל בין יפו לבין חברון, יש הבדל בין עכו לבין שכם. אנחנו אומרים שחברון יפו דין אחד להן, ששכם ורמלה דין אחד להן, על זה הוויכוח. לכן, כאשר מדברים על מחירים צריך לדעת מי באמת משלם מחיר על השלום ומי נותן מחיר שהוא עצמו אפילו לא מעריך את זה כמחיר של ויתור. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חמש דקות, חבר הכנסת מירום. אתה יכול להלין, זה גם כן לא על-פי התקנון. תשמע, אתה רוצה שאנהג על-פי סדר? חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה, על-פי סדר מעתה ואילך וגמרנו עם כל המושבים המיוחדים וזהו. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שהתחשבת ונתת לי לדבר כאן. הייתי עם ראש של אי-אמון, שבו יש מרווח, ולא זכרתי שאנחנו מציגים כאן את ההצעות של מפלגת העבודה ברצף.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, נהוג לומר שנה טובה ונהוג לומר שנת שלום. השנה לא תהיה שנה טובה ולא שנת שלום.

היו"ר ד' תיכון:

למה?

חגי מירום (העבודה):

לצער, אני חי בתחושה שתהיה שנת מלחמה ולא שנת שלום. אם נסתכל על פעילותה של הממשלה ועל האופן שבו היא נוהגת עם שכנינו הערבים, רוחות המלחמה יתממשו. הדבר הזה מדיר שינה מעיני, ולדעתי מדיר שינה מעיני אזרחי מדינת ישראל כולם. עדיין, מפני שאנחנו נמצאים במצב של "זאבים, זאבים", במובן הזה שאנחנו קוראים ומתריעים וזה לא מתרחש אצלנו, והציבור הישראלי אינו מבחין בסכנה העומדת לפתחו, במיוחד לכל הקשור במה שמתרחש ביהודה, שומרון וחבל-עזה, וגם בכל הקשור בסוריה בואכה לבנון.

חברי חברי הכנסת, אין גבול לתדמיתנות, לשיווק, לתקשורתנות, לשיקולים כאלה שראש הממשלה עושה, ואם השב"כ יכול להיות כלי לצרכים אלה, ראש הממשלה לא יהסס לעשות בו שימוש. ראש הממשלה עושה בו שימוש בצורה הצינית ביותר והחמורה ביותר שאפשר. ברצותו הוא מפקיר את ראש השב"כ עמי איילון ומותיר אותו לבדו אל מול הביקורת הישראלית והביקורת שלו, של ראש הממשלה – תיזכרו בבקשה בהמלצות שהיו ערב פתיחת המנהרה – וברצותו, ראש הממשלה במהלך סיור באוסטריה מתהדר ומתהלל בפעולת השב"כ כאילו הוא עשה אותה בכלל. זו התנהגות חמורה ביותר. שום ראש מדינה לא עשה משירות הביטחון הכללי שירות תקשורת אישי כזה – או להימלט מדין החלטותיו או כדי להציג עצמו כאילו הוא-הוא האיש אשר עושה את הביטחון.

והדבר החמור עוד יותר, אני אומר את זה כאן באחריות, הדברים שאמר ראש הממשלה היו רחוקים מלהיות מדויקים. הם נאמרו בזמן שהיה מסוכן מבחינת ביצוע המשימה, עד כדי כך שגורמי ביטחון הגדירו את דברי ראש הממשלה כתקלה. ואתם יודעים מה היא התקלה, חברי חברי הכנסת? התקלה היא קודם כול בכך, שראש ממשלה מזדרז לגלות את דבר קיומו של מבצע, מתוך רצון להאדיר את שמו ואת תפארתו בישראל ובעמים, שעה שהביצוע נמצא בעיצומו ועומד בסכנה בגלל הגילויים האלה. הדבר השני, ראש הממשלה מציב מיצג כאילו הכול כבר ידוע וברור. יודעים מי המרצחים, יודעים מאין הם באו, זה ברור שהם באו מהשטחים, וראש הממשלה מציג את ערפאת, ראש הרשות הפלשתינית, כמי שמשקר כשהוא אומר שהמפגעים באים מחוץ-לארץ.

נכון, חברי חברי הכנסת, חלק ניכר מהפעולות המתבצעות נגד ישראל מתבצעות מתוך השטחים וערפאת אינו עושה די כדי להתמודד עם הטרור. אבל, האם אתם יודעים מאין לקח יאסר ערפאת את האמירה הזו שהפיגועים האלה באו מהשטחים? הוא לקח אותה מתוך דיווחים שהגיעו אל הרשות, שלפיהם באו הפיגועים מהשטחים. הוא לא אמר כך? אני אומר לך כך.

שאל ילום (מפד"ל):

אתה מאמין לו?

חגי מירום (העבודה):

הוא לא אמר מאין מגיעה האינפורמציה הזו. אני אומר לך, שהאינפורמציה הגיעה לערפאת באמצעות שיתוף הפעולה, אם קיים ולא קיים מי-יודע-מה, אבל בכל זאת יש משהו, דרך ישראל בכלל. זאת אומרת, יש פה איזה מין ניצול של אינפורמציה, כל אחד לצרכיו, כשראש הממשלה עומד בראש השימוש הציני והתקשורתי באינפורמציה הזו.

אני מוחה על כך. אני חושב, שמה שמתרחש פה צריך לחזק אותנו ולאחד אותנו מאחורי שלטונות הביטחון, שירות הביטחון הכללי וצה"ל והמשטרה, אבל אנחנו צריכים לגנות מפה בצורה נחרצת כל שימוש ציני של ראש הממשלה בצה"ל, בשלטונות הביטחון או במשטרה לצורכי הפוליטיקה פה במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. ישיב סגן השר, בתפקידו כשר המתאם.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת אורון, שבישיבות קודמות, כשניתנה לסיעתכם הזכות לדבר שלא על-פי התקנון, אתה לא התרעת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אמרתי שאין לי בעיה עם חבר מהמפד"ל כשהוא קם לדבר. אבל כשהוא מדבר בתוך סדר-היום, נדמה לי – – – הגיש את ההצעה, זה לא תקין. לא שאסור לו לדבר. התפרסם סדר-יום על-פי כללים שאושרו.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע מה? נראה שאני לא מצליח להעביר את דברי בבהירות. אני מציע לחזור לתקנון ששונה בכנסת הקודמת. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מובן. פשוט מאוד, תעיין בתקנון. על-פי התקנון, 30 חברי כנסת מגישים שתי הצעות לסדר-היום, עשר דקות ועשר דקות, והולכים הביתה.

חיים אורון (מרצ):

בסדר, אבל לא על זה הוויכוח.

היו"ר ד' תיכון:

לא על זה הוויכוח. כל סידור אחר שהציע חבר הכנסת רענן כהן הוא לא על-פי התקנון, הוא לא על-פי הסדר. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ברצוני לברך את שירותי הביטחון ואת צה"ל על החשיפה של חוליות הטרור ועל החשיפה של זהות המתאבדים שביצעו את הפיגועים הנוראים בירושלים, במחנה-יהודה וברחוב בן-יהודה, ולשלוח ברכת חזק ואמץ לאנשים שעושים לילות כימים כדי לנסות ולסכל בעוד מועד פעולות, גם אם לא תמיד זה מצליח.

ההצלחה של השב"כ היא הצלחה גדולה עוד יותר מאחר שהיא נעשית בתנאים קשים, כמעט בלתי היתה אפשריים. אותם תנאים שהיו אפשריים בעבר, כאשר הנוכחות של שירותי הביטחון בשטח במספרים גדולים, בכמויות גדולות, נמנעת היום ואינה מאפשרת להשיג את המודיעין שניתן היה להשיגו בעבר, אינה מאפשרת לפקח על האמל"ח, על אמצעי הלחימה אשר מסתובבים בשטח באין מפריע, ואינה מאפשרת לעצור בעוד מועד את כל אותן פצצות אנושיות בהכנת האמל"ח, בתכנון, בתשתית וביציאה.

ההישג הזה באמת מושג בתנאים כמעט בלתי אפשריים. לצערנו הרב, ערפאת אינו עושה דבר וחצי דבר כדי לחסל אותה תשתית.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שמה שאתה אומר לא נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ערפאת לא עשה דבר למרות דרישותינו, למרות בקשותינו, למרות דבריו של סניגורו של ערפאת, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלסאנע, עד כאן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כל דרישותינו מערפאת, כל הפניות להסגרת מבוקשים, שאני רוצה לציין ואתה לא יודע, שאלה אותם מתאבדים שהיו ברשימות שהעברנו אליו בעבר. האם אתה יודע את זה? האם הוא עשה משהו כדי לעצור אותם?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא עצר אותם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה יודע מתי הוא עצר אותם? אני אגיד לך בדיוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת דהאמשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא עצר אותם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני לא רוצה לחזור על פרשת חבר הכנסת דראושה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא. שמעתי את ההערה שלך. הכול שמעו. זה שאתה חוזר עליה עשר פעמים לא הופך אותה לעובדה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כשצה"ל שלט ברצועת-עזה היו עשרות מבוקשים שצה"ל לא — — —

היו"ר ד' תיכון:

שמענו. גמרת. עד כאן, זהו זה. תמשיך בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אכן, באמת ערפאת עצר, אבל מתי הוא עשה זאת? פעם אחת ויחידה מאז הגיע לשטח הוא עשה מה שהתבקש ממנו. זה היה בפברואר-מרס 1996, לאחר הפיגועים באוטובוסים, לאחר שראש הממשלה דאז שמעון פרס והאמריקנים הודיעו לו בצורה חד-משמעית, שהתהליך הזה לא יוכל להימשך בצורה הזאת, הוא קרב להפסקתו, כאשר הוא הבין שהיעד האסטרטגי של הקמת מדינה פלשתינית עצמאית הולך לאיבוד, זו היתה הפעם היחידה שהוא עשה מה שהתבקש ממנו.

באותה תקופה, חבר הכנסת אלסאנע, הוא עצר 1,000 אנשים. הוא הלך לקרבות רחוב מול ה"חמאס" והרג 18 איש מהם, 18 איש, כי זו היתה הפעם היחידה שהוא פעל, כאשר הוא הבין שאולי הוא מסייע בעצם באותם פיגועים לעליית מישהו אחר לשלטון ולהתרחקות שלו מאותו יעד אסטרטגי.

זאת היתה הפעם היחידה שהוא עשה דבר שהתבקש ממנו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא עשה מה שביקשו ממנו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם שנייה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני לא אקרא לך. לא, אתה לא עונה לו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה לא תקרא קריאות ביניים עוד, לפחות לפי שעה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי. אל תתווכח אתי. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה מבין מה שאני אומר?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ודאי שאני מבין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. תנסה אותי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אשמח אם אוכל לומר את דברי בשקט וללא הפרעה, אם יש אמצעים כאן בכנסת. לא יכול להיות שישבו פה שני חברי כנסת, לאורך כל דברי, אני מדבר שלוש דקות והם רק מפריעים. זה בלתי אפשרי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תלוי מה אומרים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, גם אם זה לא נוח לך, תצא החוצה. תחזור אחר כך. אתה לא יכול להפריע לי. נקודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה הבית שלו? אני פה בזכות לא פחות ממך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא כדי להפריע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל זה לא שייך לעניין. תלמד גם את תרבות הדיון בפרלמנט. אתה לא יכול להפריע כל הזמן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה זה, איזו תרבות זאת?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כשאתה צודק אתה צודק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש ממך בפעם האחרונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני שמע מה שהוא אמר?

היו"ר ד' תיכון:

אני אמרתי לך בפעם האחרונה, לא יותר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני שמע מה שהוא אמר? הוא אמר: צא החוצה. אני מבקש שאתה תענה לי.

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי לך, תאפשר לו לדבר. חבר הכנסת דהאמשה, אני אומר לך בפעם האחרונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

איפה אנחנו נמצאים? כשאני אהיה אצלך בבית, תגיד לי לצאת החוצה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש ממך – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש שתעזוב מייד. קראתי אותך לסדר פעם שלישית, אני מבקש שתעזוב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אעזוב. אבל הוא אומר לי לצאת החוצה, ואתה לא אומר לו שום דבר?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אני שמעתי מה הוא אמר לך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, אתה ממשיך להפריע.

(חבר הכנסת ע' דהאמשה יוצא מאולם המליאה.)

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא כרגע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השמיעה היא כנראה כל הזמן סלקטיבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

לא כרגע, חבר הכנסת דראושה.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חברת הכנסת חזן, את שמעת בדיוק מה אני אמרתי. אמרתי: אם לא נוח לך ואתה לא יכול לשמוע את הדברים, אז תצא החוצה. לא אמרתי לו: תצא החוצה, ולא הוצאתי אותו החוצה. אמרתי לו: אם לא נוח לך ואתה לא יכול להבליג ולשמוע את הדברים, תצא. זה הכול. מה אמרתי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עם כל הכבוד, שר או סגן שר לא יכול להורות לחבר כנסת לצאת החוצה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, חבר הכנסת דראושה, גם אתה, אם לא נוח לך – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, יש להניח שאני שמעתי מה שהוא אמר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אז אתה צריך להעיר לו. אתה צריך לעשות צדק עם כולם.

היו"ר ד' תיכון:

יש להניח שאני שמעתי מה שהוא אמר, ואני מציע לך בפעם השנייה לעיין בפרוטוקול. עד כאן. תאפשר לו לדבר. לא יכול להיות שהוא עוד לא התחיל לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא הערתי אף הערה. אבל אני מבקש ממך, היושב-ראש, להיות מאוזן בדבריך. כשסגן שר או שר אומר הערה לא לסדר, אתה צריך להעיר לו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, הרי אני אקרא אותך לסדר עוד פעם לאחר שנתתי לך אפשרות לחזור.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יכול להיות שסגן השר מצפה שכולם יסכימו עם הדעה שלו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלסאנע, אל תבחן אותי. אמרתי שאתה לא מדבר יותר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה, אנחנו עושים פה מבחנים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

צר לי על אותה סלקטיביות רגילה שמפגינים בצד הזה. וטוב שחבר הכנסת אורון וחבר הכנסת וייס, שהם באמת אנשים הגונים, אומרים לך בדיוק את מה שאני אמרתי. ואלה דברים שנהוגים כאן מדי יום. אם אינך רוצה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מייעץ לך בצורה מאוד ידידותית – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תן לי לדבר. אדוני היושב-ראש, אני לא יכול כך. זה פשוט לא יכול להיות. מה זה כאן?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת דראושה, זה לא ייתכן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

מה שאתם עושים זו אלימות מילולית. אתם מכניסים ממד חדש לדיונים. פשוט בושה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה זה? איזו אלימות זאת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אינני יודע מה קרה לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, האם הוא יכול להתחיל לדבר, ברשותך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא הפרעתי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה שאתה נותן לו רשות להתחיל לדבר. באמת תודה רבה לך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, המצב הזה הוא בלתי נסבל, הוא פשוט בלתי אפשרי. אני רוצה לומר את דברי, אני רוצה לענות, ומהמשפט הראשון שאני אומר יש כאן התנפלות. אינני יודע, כולם דיברו כאן לפני כן, אף אחד לא הפריע להם. היתה הפרעה פה והפרעה שם, אבל לא כך. זה לא יכול להיות בצורה הזאת.

המעצרים היחידים שבוצעו היו בתקופה של פברואר-מרס 1996. זו הפעם היחידה שערפאת חשב שהוא מסכן אולי את התהליך כולו, שמבחינתו היה מוביל למדינה פלשתינית. ואמר חבר הכנסת וייס, שציין שזו עמדתו הפרטית, שהוא בעד מדינה פלשתינית. והדבר הזה לא חזר מאז. דרישותינו, בקשותינו, תביעותינו מערפאת לבצע את מה שהוא צריך לבצע אינן נופלות על אוזניים קשובות. והוא מבחינתו, בין רצונו לא להיאבק ב"חמאס" לבין רצונו להיענות לנו, הוא מעדיף לא להיאבק ב"חמאס". אלה העובדות, ואת העובדות האלה לא ניתן להפריך.

בקשר לאותה חשיפה, צר לי שהיום כל כלי התקשורת עוסקים בדבר שלא היה ולא נברא, שראש הממשלה חשף את הפרטים ואמר בניגוד לדעת השב"כ, לא בעיתוני השב"כ רצה, שפגע בחקירה. אז אולי טוב שהציבור ידע, שמי שקבע את עיתוי הפרסום היה השב"כ. לא רק את עיתוי הפרסום, את נוסח הפרסום. אבל מה אכפת לכם? אומרים וחוזרים, ועולים כאן זה אחר זה ואומרים את הדברים ללא שום ידיעה, אפילו ללא שמץ של מידע. קראו שורה בעיתון, שמעו אחרי זה שורה ברדיו, ואומרים את הדברים. הדברים נקבעו בצורה מפורשת על-ידי מי שהיה צריך לקבוע אותם. נכון שביומיום האחרונים כלי התקשורת אומנם דיברו על פרסום קרוב של החשיפה. זה דבר שלא סייע בידינו. אבל כל הנושא הזה כבר נמצא על אש קטנה הרבה הרבה זמן.

אבל, אין ספק, כאשר עושים פעולות בכפר מסוים, והן נעשות, הדברים האלה אינם נחלתן של שתי משפחות או ארבע משפחות, אלא נחלתם של הרבה מאוד אנשים שם. ולאנשים האלה גם יש קשרים עם עיתונות זרה כזאת או אחרת, אפילו עם עיתונות ישראלית, והם מעבירים. אבל לבוא ולומר שראש הממשלה ניצל את זה לצרכים פוליטיים ציניים? עד איפה ההידרדרות? עד היכן אפשר להגיע כאשר לא יודעים את הפרטים? פשוט לא יודעים את הפרטים.

צר לי שכך הם פני הדברים. ביום הזה היינו צריכים כולנו לומר דבר אחד – שאנחנו מברכים על החשיפה הזאת. כולנו מצטערים על כך שהדברים לא נעשו בעוד מועד בשל חוסר שיתוף פעולה.

כאשר מדברים על חלוקת ירושלים, וההצעה לסדר-היום דיברה על חלוקת ירושלים, אני רוצה להזכיר לכם, חברי ממפלגת העבודה – – –

שבח וייס (העבודה):

אין לך פה הרבה אנשים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי, אז רק לפרופסור שבח וייס. לצערי הרב, זה חלק מאותם דיונים שמתקיימים בזמן פגרה, שמציעים את ההצעות, עולים ומדברים, ולאחר מכן אין למי להשיב. אבל אתה תמיד היית האדם שנשאר כאן, תמיד השקעת בנוכחות במליאה, ולכן אדבר אליך. אתה גם היית אחד המציעים, אז אני גם פונה אליך באופן ישיר.

כאשר מדברים על ירושלים, כל הנושא של ירושלים עלה על ראש שמחתנו בעקבות הסכמי אוסלו. הרי לפני כן ביצענו בנייה אדירה. איך נבנתה שכונת רמות-אשכול? ללא שום הפרעה. הגבעה-הצרפתית נבנתה ללא שום הפרעה. נווה-יעקב נבנתה ללא שום ציוץ. וכך גם רמות, גילה. בכל המקומות האלה נבנו עשרות אלפי יחידות דיור. הדברים האלה יכלו להיעשות כאשר ירושלים לא היתה על שולחן המשא-ומתן. בעקבות אותה חתימת הסכם, שאפשר להגיד שהיא נכונה או לא נכונה – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הבנייה הזאת שינתה את המצב של ירושלים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – אבל לא זה העניין, זה העלה את ירושלים על שולחן המשא-ומתן, משני הצדדים, גם מהצד הזה וגם מהצד הזה. ירושלים עלתה על השולחן. והרי אצלנו יש שתי גישות. יש הגישה שאומרת: בואו נפסיק עכשיו את התהליך, כי בכל מקרה כאשר נגיע לירושלים העניין יגיע לידי פיצוץ, לא נוכל להגיע להסכמה; ולכן עדיף עכשיו לשמור את הנכסים האסטרטגיים בידינו, בלי לוותר עליהם, ולבסוף להגיע למצב של פיצוץ על ירושלים, ואז יאמרו, אולי בצדק: על ירושלים תהרסו את הכול? הרי כבר החזרתם את הכול.

יש הגישה השנייה, שאותה מוביל ראש הממשלה, וזאת עמדת הממשלה כולה – שיש להמשיך בתהליך ולנסות למצות אותו, כדי להגיע בסופו של דבר לשלום עם הפלשתינים. אבל, הדבר הזה חייב להיעשות בהדדיות.

הממשלה הזאת החליטה, בצורה חד-משמעית, שהיא לא תאמץ את הנוסחה הקודמת, שטענה שיש להמשיך בתהליך כאילו אין טרור ולהילחם בטרור כאילו אין שלום. זה לא הקו שמאפיין את הממשלה הזאת, וזה לא הקו שמוביל אותה. הממשלה הזאת החליטה, גם במליאתה וגם בקבינט, שמסירת שטחים נוספים לא תיעשה עד אשר הצד השני יבצע את חלקו בהסכם – חלקו שניתן לו במסגרת ההסכם שאתם מסרתם.

שבח וייס (העבודה):

זו הודעה חשובה. אתה, בעצם, מודיע שלא – – – אני רוצה להבין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מודיע שהממשלה החליטה בצורה חד-משמעית – וזה כבר פורסם וזה לא דבר חדש.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי לא מבצע? הצד הישראלי לא מבצע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה פורסם בשבועיים-שלושה האחרונים כל כך הרבה פעמים. אולי לא היית.

חיים אורון (מרצ):

אתם נתתם את המפתח לעתיד המדינה לטרוריסטים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל, כל החלטה על מסירת שטחים נוספים לא תתבצע לפני שערפאת יחסל את תשתית הטרור. אני חייב לומר, שאנחנו עושים מאמצים כדי להמשיך את התהליך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה אתם מבצעים? מבצעים התנחלויות?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם כשהיתה פה שרת החוץ האמריקנית – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלאב אלסאנע, לא יותר. אני אומר לך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר על הדדיות. אני רוצה לדעת.

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה מה שישראל עושה, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה? אנחנו סטטיסטים? לא זכותנו לדעת?

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לצאת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — זכותך כאמצעי לחץ.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, חבר הכנסת טלב אלסאנע. אתה — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לדעת מה מדיניות הממשלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת, קראתי אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לעזוב את המליאה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כל הקריאות שלך, אתה השתמשת בהן – – –

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה הדו-שיח הזה?

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לעזוב את המליאה, ומייד.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לקחת אותו ולזרוק אותו החוצה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך לעזוב את המליאה, ומייד.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

תסלק את האיש הזה מכאן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה לא יכול להפעיל טרור.

היו"ר ד' תיכון:

אל תאמר לי מה אני מפעיל. חבר הכנסת טלב אלסאנע, צא מן האולם מייד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זכותי לקרוא קריאות ביניים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע. אני מבקש להוציא אותו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

בסוריה ובעזה, שם הוא מתייחס בכבוד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תתבייש לך. אתה לא מתבייש בכלל.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אתם צריכים ללמוד להתייחס – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה ללמוד? – – –

חיים אורון (מרצ):

מה זה "ללמוד"?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בכנסת הזאת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תתבייש לך.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך לצאת; בפעם האחרונה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גסות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עוזי לנדאו, תפסיק עם ההערות הגזעניות האלה. מה זה שייך לסוריה ולעזה? תתביישו לכם.

קריאות:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מתבייש בכלל.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

שם – כעבד לפני אדוניו, וכאן אתה מחציף פנים במקום – — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שומע רק באוזן אחת.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני שומע היטב. תאמין לי שאני שומע היטב. תאמין לי שאני שומע היטב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — לסוריה ולעזה, ואתה רוצה שאנחנו נשתוק?

היו"ר ד' תיכון:

— — — לא, אתה לא

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא שתקת, גם כשהוא לא היה כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מגן עלינו.

היו"ר ד' תיכון:

אני מגן עליכם.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מגן על הדמוקרטיה. אתה נותן לימין להתפרע. אתה רק מסתכל עלינו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

דמוקרטיה בדמשק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוצאת שני חברים. אתה רוצה שאני אצא? גם אני אצא.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מכריח אותך לשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה וסיעתך. חבר הכנסת טלב אלסאנע יאפשר לחברי כנסת לדבר כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו אפשרנו לו, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

לא. אתם לא מאפשרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל תאפשר גם לצד השני.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתם לא מאפשרים. אני לא אבקש ממך רשות כדי לאפשר למישהו לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שומע רק צד אחד.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מעיר רק לנו. לא הערת לעוזי לנדאו על הערות גזעניות שהוא אמר כאן – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואתה בכלל לא התייחסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אחזור עליהן עוד פעם. איזה הערות גזעניות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הערות גזעניות ביותר.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

איזה הערות גזעניות?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת לנדאו, עד כאן. חבר הכנסת דראושה.

שאל יהלום (מפד"ל):

מאסד הם התלהבו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אסד יותר טוב ממך.

רחבעם זאבי (מולדת):

נו, באמת...

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא גזען.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, זה לא יכול להיות. זה לא יכול להיות יותר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אסד הוא רוצח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתם רוצים מאסד? אם הוא הבטיח – – – שיחזרו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

שבח וייס (העבודה):

הוא מתכוון לאסעד אסעד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דראושה, אתה, כנראה, לא מבין היכן אתה נמצא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני יודע איפה אני. אבל אני חושב שגם על הערות גזעניות צריך להשיב.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כשמעירים הערות גזעניות כאלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, זה לא יכול להימשך יותר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה זה? לא להאמין.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא יכול להימשך יותר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה פונה אלי?

היו"ר ד' תיכון:

כן, רק אליך – אך ורק.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

פשוט לא להאמין לדבר הזה.

אדוני יושב-הראש, הממשלה הזאת מנסה למצות כל תהליך לשלום. היא מנסה למצות כל אפשרות להגיע לשלום. גם כאשר היתה כאן שרת החוץ האמריקנית, דיברנו שלום וניסינו להגיע דרכה למיצוי תהליכים אזוריים כוללים, גלובליים, לשלום. אבל, גם היא הכירה בעניין הראשוני, הבסיסי, שלפני חיסול תשתית הטרור לא ייעשה שום צעד קדימה. את זה כל העולם מקבל היום.

– קודם כול, לעצם העובדה, רק כדי שתדעו, וגם את בלבוא עכשיו ולומר: הם בעצם מכפרים באזור פלוס, כי שם יש גם משטרה פלשתינית. אבל זה בזה אולי אתם לא יודעים – זה מה שנקרא אזורי מה שחשוב?

חיים אורון (מרצ):

אחריות ביטחונית ישראלית.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל, יש שם גם משטרה. יש מקומות שיש, ויש מקומות שאין. בכל מקרה, זה מה שחשוב? האם את ההוראות הם לא קיבלו מבפנים? האם אלה שהקימו את התשתית לא נמצאים בתוך אותם תחומים? האם אין פנייה שיעצרו את האנשים האלה? האם הדברים האלה נעשים? הם לא נעשים.

לכן, קשה לנו מאוד להמשיך בתהליך הזה. יש ניסיונות. גם בשבוע הבא ייפגש שר החוץ עם אבו-מאזן, כדי לנסות ולהגיע אולי לאיזו הבנה, שהם יתחילו לעשות צעד בכיוון הנכון. אבל, הדברים האלה לא נעשים מתוך חולשה. הפגישות האלה לא נעשות מתוך מצב שבו אנחנו מבקשים ומתחננים, אלא מתוך עמידה על הצרכים הבסיסיים שלנו. עמידה על הצרכים הבסיסיים קובעת, שקודם כול צריך לעשות את המהלך המתחייב. ערפאת התחייב, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שברגע שהאזורים האלה עוברים לשליטתו הוא אחראי ביטחונית למה שנעשה שם. אנחנו לא היינו עושים זאת. אנחנו לא היינו מעבירים את הביטחון לידי. מי שהאמין שהוא יעשה משהו כשהביטחון יהיה בידיו, או שהיה נאיבי או שלא רצה להסתכל על המציאות בצורה נכונה. אבל המציאות היום היא שכל העניין נמצא בידי. האפשרות לעשות זאת, אדוני יושב-ראש, כאשר הוא יושב שם ולא אנחנו, היא אפשרות קשה ביותר.

נשאלת השאלה לאן זה מוביל אותנו: האם באמת למה שאמר פרופסור וייס – למדינה פלשתינית? חבל שמר ברק, חבר הכנסת ברק, אינו כאן, שהוא יאמר אם זו עמדת המפלגה כולה. כי אז נדע. ואז תבואו ותישירו מבט כלפי הציבור – – –

שבח וייס (העבודה):

לא. אדוני סגן השר, לשם בהירות, ברשות היושב-ראש – זו עמדה שלי מלפני 25 שנים בערך – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

טוב. אבל מאחר שחבר הכנסת וייס – – –

שבח וייס (העבודה):

— — — וזה מה שיקרה. והרבה דם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה נבחרת בקולות של אלה שהתנגדו למדינה פלשתינית. צריך להודות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בדיוק. יש שני דברים: קודם כול, אתה היית ברשימה — — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא להמשיך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת וייס, אתה היית ברשימה שלא חרתה על דגלה את הקמת המדינה הפלשתינית — זה דבר אחד. דבר שני, ודבר יותר חשוב נכון לעכשיו — אתה עלית בשם המפלגה כדי לומר את דבריך. אבל, אלה לא דבריך הפרטיים. אתה מדבר גם בשם סיעה. לכן אני שואל שאלה שהיא שאלה רטורית: האם חבר הכנסת ברק תומך בהקמת מדינה פלשתינית? אני מבין שחבר הכנסת אורון, חברת הכנסת חזן או אחרים — הם אומרים את הדברים בצורה בהירה, בצורה ברורה, ועומדים מול הציבור. יכול להיות שבגלל זה יש להם רק תשעה מנדטים. לא יכול להיות שבגלל זה, אלא בטוח שבגלל זה. אם לא היו אומרים, אולי היו מקבלים יותר, כי היו עמומים. אבל אתם מנסים לקחת עמימות, ואז לקבל יותר קולות.

שבח וייס (העבודה):

אני אגש למזנון ואשאל אותו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

א.ק"י.

לסיכום, אדוני יושב-הראש, אנחנו נעשה הכול למען חיזוקה של ירושלים. אנחנו עושים לחיזוקה של ירושלים. אנחנו בונים בהר-חומה. אנחנו נבנה בכל מקום שנמצא לנכון בירושלים. זכותנו על ירושלים היא זכות נצחית, זכות שאינה ניתנת לשום ערעור. אני רוצה לומר לנוכחים, שגם ערפאת מבין שבנושא של ירושלים אין לו אפשרות להגיע למה שהוא אולי חולם או אנשים אחרים חולמים – לחלוקתה של ירושלים.

זה לא רק בגלל הקונסנסוס הישראלי שיש כאן, או לפחות קונסנסוס רחב מאוד, אלא גם משום שערפאת לא נתפס אצל מדינות ערב והעולם המוסלמי כנציגם בעניין ירושלים. האם חוסיין רואה בערפאת שליט על ירושלים? האם סעודיה רואה בערפאת שליט על ירושלים? האם חסן מלך מרוקו מוכן שערפאת יהיה נציגו לעניין ירושלים? הרי אף אחד מהם לא מוכן ואף אחד מהם לא ייתן את המנדט. אבל לא רק הם – גם העולם הנוצרי יש לו מה לומר בירושלים. מאחר שהעיר הזאת היא עיר קדושה לשלוש דתות, גם לעולם הנוצרי יש מה לומר.

לכן תביעתו של ערפאת לגבי ירושלים היא תביעה כה חלשה, שאני חושב שהוא עצמו יודע זאת ומכיר בכך, ולפיכך אנחנו, שתביעתנו היא הברורה, הצודקת והנכונה, נעשה הכול לחיזוקה ולאחדותה של ירושלים.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע, אדוני סגן השר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעה אחרת, להסיר, של חבר הכנסת רחבעם זאבי. דקה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, הערה מקדימה. אינני יודע איך, אבל צריך לתקן את התקנון: לא יכול להיות ש-60 חברי כנסת יזמנו אותנו לישיבת כנסת, והם אינם כאן. הם משאירים רק את מי שמתנדב להיות כאן, ואנחנו כאן לא בהתנדבות; אנחנו כאן בשליחות.

עכשיו לנושא עצמו. מפלגת העבודה הגישה הצעה שהנושא שלה: ראש הממשלה גורם במדיניות לחלוקת ירושלים. אני מסכים להגדרה הזאת, ואני גם אוכיח אותה, אבל בדברי חברי מפלגת העבודה לא היה שמץ של הוכחה או התייחסות לנושא שהם הגישו. חבר הכנסת פרס נעשה פטרון של השלום

ופטרו של השב"כ. שני הדברים החשובים האלה אינם רכוש בלעדי שלו. השלום הוא של כולנו והשב"כ הוא של כולנו ולמעננו, ואיננו צריכים להוכיח זאת, הוכחנו זאת במקומות שבהם הלכנו לעבוד ביחד עם השב"כ. אין לו אדנות ואין לו בעלות על השב"כ, אין לו גם אדנות על השלום, אף-על-פי שהוא קיבל פרס נובל לשלום עם עוד שניים מחבריו.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשאמרתי שאני מסכים עם ההגדרה שבמדיניותו גורם ראש הממשלה לחלוקת ירושלים, אני בביקורת קשה על ראש הממשלה נתניהו, שבמעשה הפחדני שלו – – –

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

היית סובלני כלפי אחרים, ואתה לא סובלני כלפי.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שגם כלפיך.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, לא.

היו"ר ד' תיכון:

תסתכל על השעון.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל ראית גם שאני יושב מתחילת הדיון ומלה אחת לא הוצאתי ולא השתתפתי בבקנליה שהיתה פה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ראש הממשלה, שהלך לעשות פשרה על ירושלים, לא נאמן עוד לירושלים, אנחנו לא צריכים פשרות על ירושלים, לא צריכים לקבל אישור, לא מעבר לים ולא מעבר לגדר בעזה על ירושלים. ירושלים היא שלנו ורק שלנו, ומי שלא מבין זאת – היום זה גם ראש הממשלה, לצערי – ולכן אני מקבל את ההגדרה של העבודה, ראש הממשלה גורם במדיניותו לחלוקת ירושלים, ואת שאר הדברים שיש לי להגיד אגיד בהסתייגות הבאה, כאשר הליכוד ימשיך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, מבין כל הפונים והמבקשים להעלות את ההצעות לסדר-היום נותרת אתה. אתה מסכים להעביר זאת לדיון בוועדת החוץ והביטחון? תודה.

אנחנו מצביעים: מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת החוץ והביטחון? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד הצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ש' וייס לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא – בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה. מעתה ואילך, לבקשת חבר הכנסת אורון, נישאר בתחומי התקנון לגבי מושב מיוחד.

דוד טל (ש"ס):

מה זה אומר?

היו"ר ד' תיכון:

דברי ברורים מאוד. על-פי התקנון – 30 חברי כנסת, שתי הצעות לסדר-היום, הממשלה משיבה, והולכים הביתה. תודה.

חיים אורון (מרצ):

זכותך להחליט מה שאתה רוצה, אבל לא זה מה שנאמר.

היו"ר ד' תיכון:

אם יש טענות וזה לא מוסכם כשאני נותן לדבר – – –

חיים אורון (מרצ):

לא הבנת אותי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול להסביר לי 200 פעם, אני מבין ושומע מה שאתה אומר, אני לא כל כך קשה-תפיסה, הבנתי אותך יפה.

יוסי שריד (מרצ):

זה במסגרת ה"ברוגזים" שאתה מנהל?

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה שאשיב לך?

יוסי שריד (מרצ):

אתה מנהל "ברוגזים"?

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני לא מנהל "ברוגזים".

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה להבהיר, מכיוון שזה היה בתפר שבין התקופה שלי לבין התקופה של היושב-הראש דן תיכון. בקדנציה הקודמת הגענו לכך שהיו שבע, שמונה, תשע הצעות על אותן 30 חתימות. הגענו למצב של רוויה מופרזת, ואז היה תיקון בוועדת הכנסת, חזרה אל התקנון נטו. אף שזה קרה בתקופתי, נדמה לי שצריך למצוא נוסחה – אם אנחנו כבר מתכנסים בירושלים, צריך לתת אפשרות דיבור ליותר אנשים. כמי שגם היה שותף באותה תקופת תפר לעניין הזה, אני חושב שהסידור שמשדלים עכשיו להפעיל גמיש יותר, נכון יותר. יכול להיות שצריך להכניס כללים לכל הגמישות הזאת.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שמענו את חבר הכנסת שמעון פרס, ראש הממשלה לשעבר, מודיע בימים נוראים אלה על כך שהוא הציל את עם ישראל באוסלו. ואני אומר לו, לחבר הכנסת שמעון פרס: היום, בימים נוראים, ארבע שנים לאחר אוסלו, לך והתפלל ואמור: על חטא שחטאנו

לפניך במשא-ומתן. ויתירה מזו, חבר הכנסת שבח וייס, לכל מפלגת העבודה יש חטא, החטא ה-42 בתפילה האשכנזית על החטאים שאנחנו מכים עליהם, והוא: על חטא שחטאנו לפניך בתימהון לבב.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה הסבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

על החטא ה-42, שהוא "בתימהון לבב", שואלים מדוע מכל החטאים הנוראיים שאנחנו מכים עליהם, תימהון לבב הוא החטא שצריך לסיים את כל החטאים, אומרים שזה החטא הגרוע ביותר. כי אם אתה גונב, ואם אתה נשבע חלילה שבועת שקר או עושה כל דבר בזלזול, אפשר לסלוח לך. אבל תימהון לבב הוא אותו מעשה שאדם עושה ואחר כך רוחץ בניקיון כפיו, לאמור, אני לא ידעתי, לא התכוונתי; לא התכוונתי שאוסלו יביא למדינה פלשתינית, לא התכוונתי שירושלים יכולה להיות חס וחלילה בסכנה של חלוקה, לא התכוונתי שתהיה שאלה כזאת או אחרת.

אני מבין את חברי ממפלגת מרצ, שבלי תימהון לבב, בצורה הברורה ביותר, הם משמשים אופוזיציה – אם אופוזיציה לשמיר, אם אופוזיציה לרבין ואם אופוזיציה לפרס. אני מבין אותם, ואנחנו יכולים להתמודד אתם. וכשהם אומרים: זאת אופוזיציה, אין בהם תימהון לבב. השאלה שעליה יש קונסנסוס והיה עליה קונסנסוס היא שאלת ירושלים.

שבח וייס (העבודה):

מדינה פלשתינית נולדה בקמפ-דייוויד, נכנסה להיריון באוסלו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר, בסדר. אנחנו בתוך אוסלו. אני מודיע לך, שכניסה לאוסלו כאשר לא יודעים מה המטרה היא כניסה למסלול התרסקות, כי ככל שתגדיל את הציפיות ככה הנפילה גדולה יותר. אם נעמוד אנחנו על דעתנו ולא נקבל את דעתו של ראש האופוזיציה, חבר הכנסת יוסי שריד – והוא ראש האופוזיציה, ולא חבר הכנסת ברק, שאיש לא יודע ולא מבין מה הוא רוצה ומה הוא אומר.

בחודשים האחרונים הצליחה הממשלה להראות לעולם כולו, כי מבחנה של אחדות ירושלים בעיני ישראל הוא בזכותה של הממשלה לממש את הריבונות הישראלית בעיר. הממשלה עמדה בלחצים אדירים בעניין הר-חומה, כיוון שהיה ברור לה כי כאן, בירושלים, עלול להיווצר התקדים המסוכן באמת. ראש הממשלה, בנימין נתניהו, חזר והסביר את עקרונותיה של הבנייה בהר-חומה מכל במה ובאוזני מנהיגי העולם כולו.

לצערי הרב, נפלה בידי ערפאת הזדמנות פז, שהעניקה לו, להפתעתו, אותה התיישבות של שלוש משפחות, כאשר קודם לכן דובר היה בהקמת שכונה שלמה. אני מוכרח לומר, שאין לי כל ספק בכנות לבם של אותם מתיישבים וברצונם ליישב כל מקום וכל חלקה בירושלים, אבל ירושלים נבנית על-פי תוכנית, ותוכנית זו החלה ב-1967, וקדמה לה התוכנית הציונית הגדולה, שתחילתה עוד בעליית תלמידי הגר"א, ב-1810, הלוא היא שנת תק"ע למנייננו.

מאז, 200 שנה כמעט, היישוב היהודי נגוע בתסביך של היותו אי בודד של יהודים בים של יישוב ערבי, אף שמאז 1865, עם הקמתה של שכונת מאה-שערים, הפך הרוב היהודי בירושלים רוב מוחלט. למרות זאת היתה ירושלים בכל דורותיה ועד 1967 במצב שבו היישוב היהודי נגוע בתסביך, אי בודד בים ערבי. Cul de sac של אותו יישוב הנמצא ב-

אני מזכיר לכולם, שבשנת 1948 ירושלים היתה במצור, ובין 1948 ל-1967 הדרך לירושלים נקראה פרוזדור. היה צריך פרוזדור על מנת להגיע אל ירושלים, שהיא בירתו של העם היהודי כולו.

אחרי מלחמת ששת הימים נפל דבר. ממשלות ישראל אימצו מדיניות מכוונת, שתכליתה יצירת "ערים סביב לה", לירושלים, השכונות החדשות וערי הלוויין. תוכניתם של אשכול, דיין, גולדה, אלון ובגין – טדי קולק התנגד לה במידה מסוימת, אבל הוא בנה בצורה הטובה ביותר וביצע בצורה הטובה ביותר את כל החלטות הממשלה ככתבן וכלשונן. כל אלה נועדו ליצור חגורה רחבה סביב ירושלים, שתחזק אותה כבירת המדינה ותעמוד לה כחומה בכל הסדר פוליטי בעתיד. הכוונה המפורשת היתה לבודד את העיר מרמאללה בצפון ומבית-לחם בדרום, אם כי היו שאלות רבות שהיו קשורות לה-רחומה, האם לא לצרף את בית-לחם לירושלים רבתי על-פי בקשתם של תושבי בית-לחם עצמם, ויעיד על כך מפקד אלוף פיקוד מרכז באותם ימים, חבר הכנסת רחבעם זאבי, הנמצא כאן אתנו.

התוכנית הצליחה מעל המשוער, וכיום מתגוררים בשכונות האלה – פסגת-זאב, נווה-יעקב, הגבעה-הצרפתית, גילה ובעתיד הר-חומה – יותר מ-160,000 יהודים; בערי הלוויין מעלה-אדומים וגבעת-זאב חיים עשרות אלפים; ובאפרת ובגוש-עציון, ברוך השם, אלפים רבים נוספים.

עם זאת צריך לומר, חבר הכנסת רחבעם זאבי, שגם בעיר עצמה חיה תמיד אוכלוסייה ערבית גדולה. לא רק העיר העתיקה היתה מחולקת לרבעים, גם בעיר החדשה צמחו שכונות ערביות גדולות. ואולם, וזה העיקר, כל שכונה בירושלים, בהסכמה של האוכלוסייה כולה, שמרה על צביונה: מחנה-יהודה, סוכת-שלום של התימנים, שכונת המוגרבים, שכונת הכורדים, שכונת הבוכרים. וכך צמחו בעיר שכונות שכונות ששמרו כל אחת על צביונה. כך גם במערבה של העיר. דומה שמגמה זו שבה ומתחזקת בשנים האחרונות לנוכח בניית השכונות החרדיות ההומוגניות הגדולות, על-פי בקשת התושבים עצמם.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, כבר לפני כמה שנים היה ויכוח בינינו ובין חברי הטובים, המתיישבים אשר מיישבים את ירושלים ועושים זאת ללא חת. אבל, כוונתם הטובה עלולה להביא אותנו לפעמים לידי מצב שבו נעמוד בפני מים אדירים, וניתן בידי אלה המבקשים לחלק את ירושלים אותו נשק שהם מבקשים.

אני רוצה לומר, שכבר לפני שנים, כאשר נכנסו משפחות יהודיות לבתים שרכשו בסילואן, נשאלה השאלה – ושאלה זו נשאלה גם על-ידי ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר, שנושא שלמותה של

ארץ-ישראל אינו מוטל אצלו בספק, והוא עומד עליו קלה כחמורה, ללא סייג וללא שיור, ואיש לא יוכל לומר שיצחק שמיר אינו משומרי אמוני ישראל – גם הוא שאל אז את השאלה: האם אותה הכנסת דגלים לסילואן היא זו שמחזקת את ירושלים? היא זו שמביאה לירושלים אותה רבותא, אותו חידוש, אותו יתרון שאותם אנשים מבקשים להביא? ואנחנו אומרים זאת שוב: כוונתנו לחזק את ירושלים כטבעת מבחוץ, ומבחוץ להיכנס אליה פנימה, במצב שבו לא תהיה שאלה של ריבונות, במצב שבו לא תהיה שאלה, לא יהיה פקפוק, האם ירושלים היא אחת ויחידה, ירושלים אחת ויחידה שבה חיים העם היהודי והערבי יחד, כי נועדנו לחיות יחד, או יאמרו: נגזר עלינו לחיות יחד; לא חשוב, אנחנו חיים יחד. ירושלים היא מיקרוקוסמוס, ויהודים וערבים יחיו יחד, וליד ראס-אל-עמוד תוקם שכונה שתיקרא שכונת הר-הזיתים. אין לי ספק שיש מקום רב, ולא שלוש משפחות אלה הן שתקבענה, אלא בנייה מסיבית לתפארת הירושלמים כולם, יהודים וערבים.

אני רוצה לומר, שצריך לעשות זאת בתבונה ובשכל. אני, שלא כמפא"ניקים, לא אוהב את המושג תזמון, משום שאין תזמון כאשר אתה מאמין ביכולתך ובזכותך לעשות דבר. הציונות עשתה זאת בתזמונים שונים ומשונים, והנה, בכל זאת אני אומר: ירושלים תיבנה תוך תכנון, ירושלים נבנית תוך תכנון, ותכנון הוא זה שיבנה שכונה, כי כך לא נבנה שכונה.

הי"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת ריבלין. אדוני חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במקום לעסוק באוסלו ובלקחי אוסלו, מנסה היום השמאל הישראלי להסב את תשומת הלב למה שאמר ראש הממשלה. עוסקים בראש הממשלה, יוצאים למערכה שיטתית רגילה, אותו דגם שחוק שהיינו רגילים לו, להכפיש את ראש הממשלה בכל דבר. כל מה שיאמר ראש הממשלה – מבחינתכם הדבר פסול. כמה זה שתיים ועוד שתיים, ישאלו אתכם בריאיון ברדיו – ראש הממשלה גמד. מה הוא מזג האוויר? אתם, כמובן, תשיבו שראש הממשלה הוא קוביוסטוס. הדברים הם לזרא – –

חיים אורון (מרצ):

וגם אז לא נאמר חצי ממה שאתה אומר עליו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

– – הדברים פסולים, צריך להפסיק אותם, וחבר הכנסת ג'ומס צריך להתחיל לדבר על אוסלו, וכאשר מדובר על אוסלו אין לשכוח את הדברים הבאים.

היום אנחנו ארבע שנים לאחר אוסלו, ומספר ההרוגים במדינת ישראל הוכפל, בממוצע, בעוד אנחנו רואים צבא פלשתיני, 40,000 איש נושאי נשק, עם בסיסים הסמוכים למרכזי אוכלוסין שלנו, המאפשרים לתשתית טרור לעלות ולצמוח כפורחת.

דיבר מר פרס, מאדריכלי אוסלו, על גדולת אוסלו. אדוני היושב-ראש, אוסלו זה אסון, טרגדיה למדינת ישראל, טרגדיה שעדיין לא נסתיימה. הנה אנחנו באלול, חודש הרחמים והסליחות, ולקראת הימים הנוראים דרוש לנו חשבון נפש נוקב בעניין אוסלו. על כך צריך לדבר. ילכו מר פרס ושאר האדריכלים ועוזריהם בעניין אוסלו, יחזירו את פרס נובל בצירוף ריבית והצמדה אחר כבוד ויכו על חטא, על כמה חטאים, לקראת הימים הנוראים.

החטא האחד – ואני אדבר רק על שניים – הוא הנחת ירושלים למשא-ומתן. ישראל מסכימה לדון עליה במשא-ומתן, כפי שכתוב באוסלו. אדוני היושב-ראש, מי שמעמיד את ירושלים למשא-ומתן מזמין טרור פלשתיני בירושלים, ובכלל זה פעילות פלשתינית ענפה אחרת. אם עומד להיות משא-ומתן, הרי כל צד רוצה לחזק את עמדתו ומבקש לחדד אותה, מבקש להראות עד כמה בעל דבר עקשן הוא במשא-ומתן שעומד להתקיים, ועל כן יש בנייה ערבית בלתי חוקית בירושלים; יש הזרמות כספים טרוריסטיות לירושלים; יש מאות סוכנים של ג'יבריל רג'וב בירושלים. הרשימה הזאת ארוכה, ובסופה יש כמובן גם טרור, לא רק בירושלים המזרחית אלא במחנה-יהודה וברחוב בן-יהודה. מי שמעמיד את ירושלים למשא-ומתן, מזמין עוד טרור בעתיד. זה אחד הלקחים שצריך ללמוד.

אני רוצה לומר מלה אחת בעניין זה על ראס-אל-עמוד. הר-הזיתים. מי שאומר שיהודים אינם יכולים לקנות בכל מקום שבו שורה הריבונות הישראלית בארץ-ישראל, כמו ביפו, כמו בחיפה, כמו בכרמיאל, כמו בנצרת-עילית – אם אזרח ישראלי כלשהו איננו יכול לקנות ולמכור דירה ולגור בה, פירוש הדבר שלא רק יהודים סימן שאלה מרחף על זכותם לגור בראס-אל-עמוד, סימן שאלה מרחף גם על זכותם של ערבים לקנות רכוש יהודי ולגור בו ביפו ובחיפה ובכרמיאל ובנצרת ובכל מקום אחר.

ועל כן – ואני רוצה להפריד כרגע את סוגיית ירושלים מסוגיית יהודה ושומרון, שגם שם העמדה די ברורה – ההחלטה שקיבלה הממשלה, שמטילה צל של ספק, שמשעה את יכולתם של יהודים לקנות רכוש ולהיכנס אליו בהר-הזיתים, היא טעות קשה.

החטא השני: הסכם אוסלו פגע קשות ביכולות השב"כ למודיעין ולסיכול פעולות טרור. אני מבקש לצטט את מה שאמר האלוף אורי שגיא, ראש אמ"ן לשעבר, בריאיון ל"ידיעות אחרונות" ב-6 במרס 1996. הוא אמר: "היתה הערכה של אמ"ן שיישום הסכמי אוסלו בעייתי מאוד למודיעין. אם רק עכשיו מבינים מה המשמעות המודיעינית של יציאה מהשטח, אני חושב שזה חוסר אחריות. אמ"ן התריע, שכל שטח שייעזב יהפוך להיות חממה אפשרית לטרור, מקום אימונים ומרכז של אמצעי לחימה ומוקד של יציאה לפיגועים בתחומי הקו הירוק".

שבח וייס (העבודה):

הוא מציע שנשב שם לנצח?

חיים אורון (מרצ):

אותם דברים נאמרו גם על אום-חשיבה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצטט כרגע את אורי שגיא. אף אחד לא אמר על אום-חשיבה שהיא תהפוך מוקד יציאה לטרור. מי שנותן את רמאללה, את עזה ואת שכם, צריך לדעת שיהיו הרוגים בירושלים. אל תגידו שלא אמרו לכם.

אומר לכם מה עוד אמרו לכם: אורי שגיא אומר בריאיון ל"מעריב" ב-8 במרס 1996: "הייתי מציג בפני פרס את הערכתי, והוא היה כועס עלי. אמרתי: יש מאפיינים של לבנוניזציה, ופרס אמר: אתם תהרסו לי את השלום. אמרתי לו: זה לא תפקידי, לבנות או להרוס לך את השלום, אני נותן לך את תמונת המציאות".

אל תגידו שלא ידעתם, אל תגידו שלא הזהירו אתכם. תאמרו שלא הייתם מוכנים להקשיב לדברים האלה, משום שהם ציירו בפניכם מציאות שהיא תוצאה של מדיניותכם, שהיא אסון.

שבח וייס (העבודה):

מה האלטרנטיבה?

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

נדבר גם על אלטרנטיבה. קודם כול, אני שמח, חבר הכנסת וייס, על שאתה מסכים אתי, וכל מה שאתה שואל כרגע הוא מה האלטרנטיבה.

שבח וייס (העבודה):

אני לא מסכים.

רחבעם זאבי (מולדת):

בקשר לאלטרנטיבה תפנה אלי.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

על אלטרנטיבה תקבל תשובה. אומר לך דבר אחר, הטיעון שהנה הם יצאו מאזורי שבשליטתנו, וגם בתקופתנו היה מאזורים אלה טרור – הדברים האלה מופרכים. אין זה נכון שאנחנו פעילים היום שורצים סוכני ג'יבריל. אפשרנו להם, לרוע המזל, לחסל את B כפי שהיינו קודם לכן. באזורי B באזורי תשתית משתפי הפעולה שלנו, שהיו מזוהים כידידינו באזור הזה. מי היום יסייע לנו? מי יעשה יד אחת עם מי שנוטש את ידידיו? אין היום מצב, שבו אם קורה מעשה טרור מסוים, אנחנו יכולים באותה מהירות הדרושה, B ובאזורי A באמצעות השב"כ לקחת את כל רשימת החשודים באזורי לחקור אותם ולמנוע את מעשה הטרור הבא. זה לא קיים. צריך על כן להעריך במיוחד את השב"כ, שהסכם אוסלו הפך גם אותו לבעל מום מסוים בתחומי הסיכול ובתחומי המודיעין, צריך להעריך במיוחד את הישגו הגדול בחשיפת החוליה הנוכחית.

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שהיום דרוש אומץ לב אזרחי מכל מי שעמדו מאחורי אוסלו. המטרה היא כרגע לא להיכנס למסכת האשמות אלא לראות מה ניתן לעשות, לאחר שברור שאוסלו קרסה. חבר הכנסת וייס שואל מה האלטרנטיבה. זו השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו, אבל צריך להיות ברור שאוסלו קרסה.

אדוני היושב-ראש, תודה רבה ושנה טובה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת לנדאו.

התנהגות המתנחלים בראס-אל-עמוד ועמדת הממשלה שמביאה לחיסולו של תהליך השלום

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, חבר הכנסת אורון ינמק את ההצעה: התנהגות המתנחלים בראס-אל-עמוד ועמדת הממשלה שמביאה לחיסולו של תהליך השלום – הצעת מרצ ומפלגת העבודה. סגן השר סילבן שלום ישיב על שני הנושאים גם יחד. בבקשה, חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רובי ריבלין ביקש שחבר הכנסת שמעון פרס יבקש סליחה על חטא שנעשה בתימהון לבב, וחבר הכנסת עוזי לנדאו ביקש שנדבר ביושר. אני רוצה לומר, שחבר הכנסת רובי ריבלין, אחרי שביקש מפרס כאן עכשיו, חטא בתימהון לבב. הוא יודע שהמתנחלים שיושבים עכשיו בראס-אל-עמוד כבר השיגו את מטרתם. השכונה תיבנה לא על-פי התכנון שלך, אומר לך מתי היא תיבנה: כאשר ייעשה המעשה הציוני הבא, כאשר יהיה המשבר הבא,

ואני מקווה שהוא ירחק. כך הם פעלו תמיד, כך הם מתכננים לפעול, וראש הממשלה משתף אתם פעולה. אם אתה חושב אחרת, אל תחטא כאן.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הפשע הנורא שלהם הוא לגור בירושלים.

חיים אורון (מרצ):

הרי אתה מתכוון לאותו דבר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חטא נורא, פשע.

חיים אורון (מרצ):

הרי אתה מתכוון לאותו דבר. מה שקרה בראס-אל-עמוד הוא בבחינת טיפה בים, שמכילה את הים כולו; בהתנהגותו של ראש הממשלה, בהתנהגותם של חלקים באופוזיציה, בתגובתו של ראש הממשלה ובפשרה שהושגה לבסוף.

מה רצה ראש הממשלה? הוא רצה שכונה, אדוני שבח וייס, חבר הכנסת וייס, או לא רצה שכונה?

שבח וייס (העבודה):

אתה שואל אותי?

חיים אורון (מרצ):

מה הוא רצה? דבר אחד אני יודע שהוא רצה: הוא רצה שלא יעשו לו בעיות. כך אני מבין אותו. ראש הממשלה, שהטקטיקה שלו נגמרת במשדר של הבוקר והאסטרטגיה ב"מבט" – זה יצר לו בעיה ביום שבו אולברייט עוד היתה במזרח התיכון. חוץ מזה, מה הוא בעצם רצה? הוא לא היה יכול למנוע, אמרו בקבינט? הוא לא שמע? הוא לא הפנים? הוא לא ידע? באילו דרכים צריך לפעול ראש הממשלה?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מישהו יכול למנוע ממך להיכנס לביתך?

חיים אורון (מרצ):

ואחר כך הוא מטיל על השר לביטחון פנים, אחד הנזקקים לתרומותיו של מוסקוביץ, להגיע לפשרה. כך פועל ראש הממשלה. כאשר יש מוקש – והמתנחלים מתכוונים להניח מוקשים, חבר הכנסת רובי ריבלין – הוא לא מנטרל אותו, הוא לא מונע את הפעלתו, הוא מחפש מישהו שיביא לו סרט סימון לסמן את המוקש, בתקווה שאיכשהו מישהו יבוא אחר כך, יסתכן ויוציא אותו. אבל הסכנה היא של כולנו, כך פועלת הממשלה.

אתה אומר, חבר הכנסת רובי ריבלין, שדרוש יושר לב ציבורי כדי לומר שאוסלו נכשל. אני חושב, כפי שאמר פה אחד מאבותיו של אוסלו, חבר הכנסת שמעון פרס, יחד עם ראש הממשלה רבין המנוח, שאוסלו היה הצלה לעם היהודי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מתכוון לא לשכונה בהר-הזיתים, אלא למדינה פלשתינית.

חיים אורון (מרצ):

ותהיה מדינה פלשתינית.

שבח וייס (העבודה):

מה זה תהיה? כבר יש.

חיים אורון (מרצ):

מי שצריך לדבר ביושר, חבר הכנסת עוזי לנדאו, זה אתה. יקום ראש הממשלה ויגיד: אין אוסלו, נגמר אוסלו. סגן שר הביטחון אמר פה לפניך: אנחנו ממשיכים אחרת לקיים את תהליך אוסלו. אתה הגון, אתה אומר מה שהם עושים עכשיו. זה בדיוק מה שהם עושים, אבל אין להם אומץ להגיד זאת, כי כל הבעיה היא בעיית רייטינג וסקרים, כי הסקרים עדיין מראים שרוב הציבור תומך בתהליך אוסלו גם עכשיו, גם אחרי הפיגועים. אז הולכים למערכת בחירות על כאילו שלום בטוח, מתכוונים לפגוע את תהליך אוסלו – זה מה שעושים יום-יום, בצורה שנאמרה פה על-ידי סגן שר הביטחון. אם אנחנו לא מוכנים לומר, שגם כאשר יש טרור התהליך יימשך, אנחנו אומרים שהטרור חיסל את התהליך.

ערפאת, באיזה תנאי הוא פרטנר מבחינתכם, אם על פניו אתם לא סומכים עליו שהוא יכול לחסל את הטרור בשטחים שלו, אם על פניו אתם לא מאמינים לו שהוא מתכוון אלא להקמת מדינה פלשתינית, וזה מה שהוא מתכוון אליו – איזה פרטנר הוא יכול להיות מבחינתכם?

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

עכשיו אתה סניגור של ראש הממשלה מטעם.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני תמיד מטעם.

חיים אורון (מרצ):

כי אמרת שאתה לא מקבל את דעתו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

אני לא סניגור של ערפאת, חבר הכנסת רובי ריבלין, ואתה יודע זאת. אני מייצג פה, לפי דעתי, את מחצית העם, לפחות, שחושב שמה שאתם עושים, הפגיעה בתהליך אוסלו, הוא נזק נורא למדינת ישראל. מי שמשאיר את המפתח לתהליך בידי הטרור, אומר בעצם שלא יהיה תהליך. מי שאין לו תשובה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, לא נתחרה פה בנכונות שלנו כישראלים להיאבק בטרור, אפילו לא נתחרה בינינו בעוצמת התביעה מהרשות הפלשתינית להילחם בטרור ללא הרף. אבל, ופה מתחיל ההבדל הגדול, ההבדל הגדול – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת קליינר וחבר הכנסת ריבלין, הערה קצרה אבל לא יותר מזה.

חיים אורון (מרצ):

ההבדל הגדול הוא, שכאשר אתם באים ואומרים: אנחנו לא מתכוונים, בעצם, להתקדם בתהליך, אתם מתחברים לקואליציה שתמשיך את התשתית של הטרור. כל הדיבור הריק על חיסול תשתית הטרור, כאילו שמדובר בשלושה-ארבעה אנשים, בכמה ארגונים, בלי להבין את המהות העמוקה של מה שקורה בעם הפלשתיני – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה ויתרת על היכולת העצמית שלך להילחם בטרור.

חיים אורון (מרצ):

-- בלי שאנחנו מתמודדים עם הדבר המהותי, הרעיון של אוסלו, והוא נכון עכשיו, שרק כאשר נוצר אינטרס אמיתי של הפלשתינים, מנקודות המבט הכי אגואיסטיות שלהם, ושל הישראלים, מנקודות המבט הכי ציוניות שלהם, להתמודד עם הטרור – רק כך ניתן להתמודד אתו. גם אתמול בערב ישבו -- --

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

יוסי שריד (מרצ):

אולי אפשר לדבר פה?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

בפברואר-מרס 1996 מרצ גייסה כסף -- -- ואז היו פיגועי הטרור בירושלים -- --

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שריד, אתה יודע שכל זמן שהנאום יוצר איזה דיאלוג ומוכן לשמוע – בסדר. אם הנאום מבקש שלא יפריעו לו, אני כאן כדי להגן עליו.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אין בעיני דבר חמור יותר ונתעב יותר ממעשה של מחבל טרוריסט שפוגע באנשים חפים מפשע. בתחום הזה אינני עושה את ההשוואה, אבל אני יודע שיש סוגי נשק מוחלטים ויש סוגי נשק פחות מוחלטים, אבל הם קטלניים מאוד. אני אומר, שבמהותו של העניין, מה שעושים מתנחלים בראס-אל-עמוד, אחרי שעשיתי את האבחנה הזאת, במהותו של העניין זו בדיוק אותה פעולה שמבצעים מתאבדי ה"חמאס", משום שהתכלית שלהם היא כפולה, היא זהה. התכלית שלהם היא ליצור מצב שבו לא יהיה ניתן בשום פנים ואופן ובשום סיטואציה – גם כאשר סילבן שלום השתכנע שערפאת עומד בתנאים, עוזי לנדאו רוצה ליצור תנאים שהוא לא יוכל להתקדם, וקליינר לא מאמין לראש הממשלה. פה נוצרת הברית הלא-קדושה.

אם ראש הממשלה חושב שהוא יגיע לפשרות בין הימין הקיצוני, שהוא מייצג אותו, לבין הימין המטורף בדמותם של מתנחלי ראס-אל-עמוד, וזאת תהיה הפשרה שעם ישראל יחיה אתה – יש לו טעות גדולה מאוד. עם ישראל לא יקבל את הפשרה הזאת. אני ממשיך להאמין גם היום, למרות כל הקשיים, שהרוב הגדול של עם ישראל רוצה בתהליך של שלום, והוא תמך באוסלו לא כמקסם שווא אלא כי הוא האמין שיש בסיס שעליו אפשר להתקדם. אני מאמין שהבסיס הזה קיים גם היום.

אני לא מאמין שהממשלה הזאת תוכל להרים את המשא, והמשא הוא משא כבד, גם כי היא איננה יכולה, ובעיקר כי היא איננה רוצה. כל פעם כשמצבנו קשה, חבר הכנסת שבח וייס, עולים חברים, גם ממפלגתך, ומציעים לנו מקסם שווא חדש: אחדות לאומית. נתאחד על מה? נסכים על מה? נלך ביחד לאן?

שבח וייס (העבודה):

אני לא הכתובת.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שאתה לא הכתובת.

נלך ביחד – לאן? לא יעזור שום דבר. מאז מלחמת ששת הימים, בעצם גם קודם, יש מחלוקת בסיסית ועמוקה, וצריך להכריע בה. מי שמשלה את עצמו שניתן לעגל אותה, שניתן למצוא בתוכה פשרה, אולי הוא רוצה את הפשרה מהסוג שהשר לביטחון פנים השיג עם המתנחלים בראס-אל-עמוד. מדינת ישראל תצטרך לקבל את ההחלטות הקשות הללו. הממשלה הזאת לא תוכל לעמוד בהן.

אני מודה, שפעמים מעטות הייתי שרוי ערב ראש השנה בתחושה שבה אני שרוי עכשיו – לא של אדם יחיד, לא כפרט, אלא כחלק מציבור גדול שעומד לקבל את פני השנה החדשה בתחושה קשה מאוד, בחששות גדולים מאוד, בתחושה של כמעט ודאות שהממשלה הזאת מוליכה אותנו בשנה הבאה, רובי ריבלין – כן, כבר בשנה הבאה – לאסון גדול. אני מקווה שיימצא בנו הכוח, גם בקרב חלקים בקואליציה, לעצור את המהלך המטורף הזה, ובכל זאת, כשנברך זה את זה בשנה טובה, לא נאמר רק משאלה חסודה אלא גם נתכוון למה שאנחנו אומרים. שנה טובה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת אורון.

אדוני סגן השר ישיב על שני הנושאים. לאחר מכן נתייחס לכל נושא ונושא בנפרד בעצם ההצבעה ובהצעות אחרות שרשומות כאן לפנינו. בבקשה, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבנייה בראס-אל-עמוד שבוצעה – לא בנייה, ההשתכנות שבוצעה על-ידי שלוש משפחות – לא היתה באישור ראש הממשלה, אדוני חבר הכנסת אורון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע צריך להיות אישור בכלל? זה בתחום הריבוי של ישראל. לא צריך אישור.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תנו לי רגע. בסוף תסכים אתי, חבל לך.

היא לא היתה באישורו של השר קהלני, מאחר שכל מגורים בתחומי "הקו הירוק", במה שמכונה תחום מדינת ישראל, אינם זקוקים לאישור של אף אחד.

יוסי שריד (מרצ):

אז למה דיווחו על זה בקבינט? בקבינט מדווחים על כל בנייה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יוסי, תן לי דקה אחת.

חיים אורון (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, שמא תואילו בטובכם לאפשר לסגן השר סילבן שלום לומר את דבריו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שלא יהיה מה שהיה בפעם הקודמת, שהיושב-ראש נאלץ לעמוד מול גלים של קריאות ביניים. תנו לי את חמש הדקות – – –

שבח וייס (העבודה):

פינו לך את האולם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, אבל כבר במשפט הראשון שאמרתי זה קרה.

הדבר הזה לא היה בתיאום או בהסכמה, ולא באיזו קנוניה או מעין קנוניה, וטוב שהדברים ייוודעו וטוב שהדברים ייאמרו. האנשים שנכנסו לשם רכשו את הבתים, וכאשר הם נכנסו לשם לא היה מידע של ראש הממשלה, שנתן להם איזו הגנה או איזו חסות לעניין.

אנחנו מכירים בזכותנו לגור בירושלים בכל מקום, גם בהר-חומה – כאשר היתה התנגדות כללית, הממשלה החליטה לבנות בהר-חומה.

חבר הכנסת אורון, אני רק רוצה לציין, שהממשלה, שהיית שותף לה, תמכה גם היא בבנייה בהר-חומה. ראש הממשלה רצה אפילו להביא לכאן את הנושא הזה, אבל היתה התנגדות של סיעות קואליציוניות כאלה ואחרות. גם לגבי ראס-אל-עמוד, בעיקרון הבסיסי של זכותנו, לא היתה בעיה, היה רק עניין העיתוי. גם אנחנו חשבנו, שבאותו שלב, המעשה הזה לא היה נכון לעשותו. כאשר הצלחנו למקד את כל העולם בנושא אחד בלבד, שהוא נושא הטרור ואי-ביצוע חיסול תשתית הטרור על-ידי ערפאת, לא היה נכון לעשות זאת באותו שלב בדיוק, כאשר רובו של העולם תובע מערפאת מה שהיה צריך לתבוע מזמן, למלא את ההתחייבות שלו לאור הסכמי אוסלו לחיסול תשתית הטרור, הסגרת מבוקשים וכל הפעילות המתבקשת מכך. אותם שלושה בתים בירושלים לא מעלים ולא מורידים. אבל עצם העובדה שהם נמצאים שם מראה שאנחנו מכירים בזכותם להיות שם, והזכות הזאת אינה ניתנת לערעור.

אנחנו אמרנו – וחבר הכנסת ריבלין לא אהב זאת – שכרגע לא היה נכון לעשות זאת. יהיו כאלה שיאמרו, שהעיתוי לא יתאים לעולם, כי הערבים לעולם לא יסכימו לבנייה בירושלים. אני מסכים שהם לעולם לא יסכימו לבנייה בירושלים. אבל יש מצבים שאנחנו חושבים שצריך לעשות זאת, ועשינו זאת בהר-חומה, ויש מצבים שלא נכון לעשות זאת, לדעתנו, באותו מועד.

הממשלה הזאת עושה הכול לחיזוקה של ירושלים. אמרתי קודם שנושא ירושלים עלה על ראש שמחתנו – הוא על ראש שמחתנו תמיד, אבל הוא עלה, לצערי, על השולחן המדיני רק כתוצאה מהסכמי אוסלו, כי קודם לכן היתה הבנייה בירושלים בנייה מסיבית של שכונות רבות, שנבנו באין מפריע דווקא על-ידי ממשלות העבודה, דווקא על-ידי ממשלות ששולמית אלוני עוד היתה שותפה להן. אז נבנו כל אותן שכונות שהיום גרים בהן עשרות אלפי אנשים.

צבי הנדל (מפד"ל):

היא לא היתה שותפה אז בממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ב-1973 השרה אלוני היתה שותפה בממשלה.

שבח וייס (העבודה):

ב-1974, במשך שנה – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אחרי הבחירות.

שבח וייס (העבודה):

– – בממשלת רבין הראשונה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תנו לי רגע. תאמינו לי שאני יודע. היא רצה אז ברשימה עצמאית שקראו לה ר"צ, בפעם הראשונה, בבחירות שהיו ב-31 בדצמבר 1973, שנדחו מאוקטובר בגלל מלחמת יום הכיפורים. הבחירות היו אמורות להתקיים ב-31 באוקטובר, והן נדחו. היא זכתה להישג מדהים וקיבלה שלושה מנדטים. שני חברי הכנסת הנוספים שהיו אתה היו בועז מואב ומרשה פרידמן. אתה רוצה עוד פרטים?

שבח וייס (העבודה):

לא, להיפך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז אני יודע את העניין.

שבח וייס (העבודה):

עמדת במבחן הידע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רק אומר לך שאז היא הצטרפה לממשלה.

שבח וייס (העבודה):

נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

וכשהיא הצטרפה כשרה לממשלה, זה היה ב-1974. אז היינו בעיצומה של בנייה בכל רחבי ירושלים. לבוא ולומר היום דברים נגד בנייה בירושלים? אינני מבין את הדבר ואינני חושב שהדבר נכון. אם מדברים ברמה העקרונית נגד בנייה בירושלים – יש לנו ויכוח, ויכוח כואב, ויכוח נוקב. אבל, חבר הכנסת אורון, כדאי שתדע שגם ערפאת לא מאמין שירושלים תחולק בקו שבו היא היתה קודם. הוא יודע ששני דברים אינם יכולים להתבצע, כי יש עליהם קונסנסוס רחב בתחום מדינת ישראל ובתחום העם היהודי: האחד, אי-נסיגה לקווי 1967.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז למה הוצאתם את המשפחות? לפי ההיגיון הזה, למה הוצאתם את המשפחות?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בוא ואומר לך. אבל, קודם כול אני רוצה להמשיך. שני דברים אינם יכולים להתבצע: האחד, נסיגה לקווי 1967; השני, חלוקתה של ירושלים. שני הדברים האלה הם בקונסנסוס מוחלט בעם היהודי. מכיוון שכך, ערפאת יודע שאת הדברים האלה הוא לא יכול להשיג. הוא לא חולם בכלל להגיע למצב של חלוקת ירושלים. כבר אמרתי קודם, שתביעתו לגבי ירושלים היא החלשה ביותר, לא רק משום שזה לא מוזכר בקוראן, ולא רק משום שהאסלאם לא ראה בירושלים אף פעם כך וכך, אלא כי העולם המוסלמי לא רואה בערפאת את נציגו בירושלים. צריך להבין זאת. הרי בהסכם השלום שאתם חתמתם עם ירדן אתם הכרתם במעמדו המיוחד של בית המלוכה ההאשמי בירושלים. אתם עשיתם זאת. אתם חתמתם ונתתם לו מעמד מיוחד בירושלים.

שבח וייס (העבודה):

אנו. אתם תמכתם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי בעיה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן השר, גם בעניין זה צריך להבין שהיתה מחלוקת קשה בין יצחק רבין לבין שמעון פרס.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יכול להיות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עם הסתלקותו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שוב חזרה ההגמוניה לערפאת, כאילו שהוא יהיה מנהיג בירושלים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל גם עם ההגמוניה, חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני פשוט רוצה להזכיר את ההבדלים שם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת ריבלין, גם אם חבר הכנסת פרס או כל מישהו אחר ימסור מעתה ועד סוף הדורות את ההגמוניה בירושלים לפלשתינים, האסלאם לא מוכן לקבל זאת. הם לא מכירים בזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את זה תסביר לפרס.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סעודיה לא מכירה במצב שבו ערפאת שולט בירושלים, והיא לא תכיר בעניין הזה. סעודיה לעולם לא תיתן לערפאת להיות השליט בירושלים. כמדינה שיש בה גם מכה וגם מדינה, היא רואה עצמה כמי שיש לה מה לומר בירושלים. חוסיין לעולם לא ייתן לערפאת להיות שליט בירושלים. המלך חסן לא ייתן. לכן, צריך להבין שהתביעה שלו על ירושלים היא החלשה ביותר. לגבי עזה או רמאללה – חוסיין הסיר את התביעה שלו ומובארק הסיר את התביעה שלו. לכן, אין לו בעיה גדולה עם זה. לגבי ירושלים – הוא בכלל לא האיש שמייצג את העולם המוסלמי, וודאי שלא את העולם הנוצרי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני סגן השר, אני רוצה לומר רק משפט אחד. אני רוצה לדווח לך, שזה כמה חודשים הפסקתי לקבל שכר מערפאת כסניגור שלו. אתה מדבר אתי כאילו אני סניגור של ערפאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אורון, האם שמעת זאת ממני?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מודה שקודם הוא קיבל שכר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אורון, האם שמעת ממני, האם אמרתי שאתה סניגורו של ערפאת? או שזה על משקל של על ראש הגנב בוער הכובע? אני אמרתי לך משהו כזה? אני ציינתי את העובדה הזאת?

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני סגן השר, משפט אחד. אם כבר לדבר בשם ערפאת – הוא השכן שלי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבל שלא היית כאן כשפרס דיבר עליך. אז היית שומע מה יש לו להגיד עליך, ואז אולי היית משיב.

לכן, חבר הכנסת אורון – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אחרי כל ההסברים האלה, עדיין לא הסברת לנו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל אני באמצע ההסברים.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוצאתם את המשפחות מבתי יהודיים, מעיר יהודית, מבירת ישראל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ראשית, אמרתי זאת כשהיית בחוץ. אתה יצאת לשתי דקות וחזרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא יצאתי. עמדתי פה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז נראה שלא הקשבת. אם לא – אחזור על כך פעם נוספת.

חיים אורון (מרצ):

אני הקשבת, אבל לא הבנתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש לך בעיה של הבנה. אני לא אחראי לאינטליגנציה של כל אחד בבית הזה.

היו"ר ד' טל:

וזה לא מפני שאתה סניגור של ערפאת.

שבח וייס (העבודה):

אני הבנתי, אבל לא הסכמתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

או, זאת אני מוכן לקבל. אתה רואה? הוא הבין ולא הסכים.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, לכל אלה שהבינו ולא הסכימו – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל זה פרופסור וייס. הוא איש מיוחד בבית הזה. אין מה לעשות.

בכל מקרה, חבר הכנסת זאבי, אמרתי וציינתי בצורה מפורשת, שאנחנו בונים בירושלים גם בעיתוי שנראה לא נוח לאחרים. ההוכחה לכך היא הבנייה בהר-חומה. הבנייה בהר-חומה נתקלה בסערה גדולה הרבה יותר מהבנייה בראס-אל-עמוד. הבנייה בהר-חומה נתקלה בהפגנות, בשביתות, בכל האזורים שגובלים אתם. דווקא בזריקות אבנים ובמצב של מהומות גדולות מאוד בכל אזורי, אז חשבנו שצריך לעשות את הדבר הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

--

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תן לי, תן לי. עכשיו, כאשר הצלחנו למקד את כל העולם בנושא הטרור, הצלחנו להבהיר לכולם ולהשיג את תמיכתם של האמריקנים בכך שמה שעומד כרגע על הפרק הוא הצורך שערפאת יילחם בטרור – חשבנו שלא יהיה זה מן הנכון להסיט את העניין למצב של שלושה בתים בירושלים. חשבנו שאין הדבר נכון לעשותו כאשר כל העולם כולו תומך בגישתנו, שאומרת שערפאת צריך לחסל את הטרור לפני שממשיכים בתהליך. לא חשבנו שזה מן הראוי, שזה נבון, ולמרות זאת הגענו לאותה הסכמה, לאותה פשרה. אם תרצה, אראה לך אותה שם, היא כתובה על איזה דף נייר, ובו מופיע כל אותו נוסח של פשרה. מי הם האנשים שנשארים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בהיגיון הזה תפסיקו גם בהר-חומה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא. אגיד לך למה.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לכם היגיון של פחדנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא, זה לא היגיון – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אישור אמריקני – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת האלוף הנכבד רחבעם זאבי, נבנה את הר-חומה ואחר כך נמשיך לבנות.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קודם נגמור שם ואחר כך נמשיך. לא צריך להוכיח שום דבר לגבי ירושלים. לא צריך להוכיח. אנחנו הריבונים בירושלים. לא צריך להוכיח זאת כל יום.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת ריבלין על הסבריו. תודה, אדוני חבר הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת זאבי, האם אתה מעלה בדעתך שהאמריקנים תמכו בבנייה בהר-חומה? אז היינו אמיצים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מחפש את ההיגיון אצלכם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מחפש את ההיגיון אצלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — אתם פוחדים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז היינו אמיצים, היה לנו האומץ — —

רחבעם זאבי (מולדת):

נגמר לכם האומץ.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — ונגמר האומץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו לכם 5 גרם אומץ, והוא נגמר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז היינו אמיצים מול כל העולם, מול הפגנות אין-סופיות, מול גינויים במועצת הביטחון ובאו"ם, והיום אין לנו אומץ. לכן ההיגיון שלך לא סדור, לא עובד עד הסוף, בלוגיקה זה צריך לעבוד עד הסוף. ההיגיון שלנו עובד עד הסוף. אנחנו אומרים: אנחנו מכירים בזכותנו לבנות, הנושא של העיתוי נקבע על-ידינו ולא על-ידי אף אחד אחר. למרות כל המחאות המשכנו בבנייה, ואנחנו ממשיכים בבנייה. עכשיו חשבנו שלא נכון להסיט את תשומת הלב העולמית והציבורית מהמאבק הנכון שלנו להביא לחיסול הטרור ולעשות את המעשה הזה. אנחנו מכירים בזכותנו לגור גם בראס-אל-עמוד ולגור בכל מקום בירושלים. לכן גם הגענו לאותה הסכמה של פשרה — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע שראש הממשלה שלך, שלנו, אמר דבר אחד למוסקוביץ ודבר אחר לאולברייט. למוסקוביץ הוא אמר: אל תחשוש, אנחנו במהרה נבוא לבנות פה. לאולברייט הוא אמר: שום דבר לא ישתנה לעולם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יעלה על הדעת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה לא מקובל עלי. תגן עלי.

היו"ר ד' טל:

אתה אפשרת לו. רבותי חברי הכנסת, מכאן ולהבא אני מבקש לאפשר לסגן השר לסיים את דבריו בלי להפריע ובלי הערות ביניים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם לעניין הזה התייחסתי, חבר הכנסת זאבי. כאשר חבר הכנסת אורון אמר שהיתה מין קומבינה, קנוניה, שיתוף פעולה בין ראש הממשלה לבין מוסקוביץ ואחרים, הבהרתי שלא היה דבר וחצי דבר. אפשר לחזור על כך עוד הפעם ועוד הפעם, ניתן לומר הכול.

לעצם המאבק על ירושלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה אתה רוצה – שלא אאמין למוסקוביץ?

חיים אורון (מרצ):

— — —

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת אורון, אפשרתי הערות ביניים כיד הדמיון הטובה עליכם, יכול להיות שרציתם בהן. עכשיו אני מבקש לאפשר לסגן השר לסיים את דבריו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מבין שהנושא מעניין וחשוב, אבל תנו לדבר עוד שתיים-שלוש דקות ובזאת אסיים.

מבחינתנו הנושא של ירושלים הוא המהותי, החשוב ביותר והמרכזי בכל דבר. גם אם יש מי שחולמים על מדינה פלשתינית, הם אינם מעלים בדעתם שנוותר בעניין ירושלים.

לעצם המדינה הפלשתינית. צריך להבין מה זו מדינה פלשתינית, חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת וייס לפניך. האם כאשר מדברים על מדינה פלשתינית מדובר גם על מסירת הגבולות לידי אותה מדינה פלשתינית? אם אכן כך הם פני הדברים, אנחנו הולכים להעמיד את ישראל בסכנה בלתי אפשרית. האם אתם רוצים שכל מטוס שמתרומם בשדה התעופה בן-גוריון יהיה חשוף לאמל"ח שנכנס מהגבולות החשופים שאינם נמצאים בביקורת שלנו? האם זה מה שאתם מעלים בדעתכם? האם ברגע שנצא מהגבולות ונאפשר את הכניסה החופשית של אמצעי הלחימה, אותם טילים ו"קטיושות", נוכל להמשיך ולחיות? מדובר על מצב שבו לא רק שאותם מטוסים לא יוכלו להתרומם אלא יהיו גם "קטיושות" מעזה. תאמין לי שהם מבינים שבנושא הגבולות אנחנו לא יכולים לוותר.

שבח וייס (העבודה):

זאת לא מדינה.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת וייס. אדוני סגן השר, אני מבקש שלא לפתוח בדיאלוג, אחרת לא אוכל לגונן עליך.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בדיוק על כך אני מדבר. צריך להבין שהם עצמם מבינים שיש בעיה בנושא הגבולות. הם מנסים להביא עכשיו למצב של בניית שדה תעופה, בניית נמל ימי, כל אותם אמצעים שנעשים כדי לאפשר לא רק את סממני העצמאות אלא גם את חימוש הצבא, חימוש המשטרה.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, ברשותך, אני מבקש לסיים. אדוני ביקש חמש דקות, מגיעות לו עשר דקות, והוא מדבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מוגבל בדברים? אני לא חושב שאתה צודק.

היו"ר ד' טל:

אני חושב שאני צודק, אבל אני גם מוכן להתייעץ עם סגנית מזכיר הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בתשובה על הצעות אנחנו לא מוגבלים.

היו"ר ד' טל:

מוגבלים, אבל היום אפשרתי לכל הדוברים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אחרי חמש שנים זה חידוש בשבילי. אני זוכר שרים שדיברו כאן עשרות דקות.

היו"ר ד' טל:

אאפּשר לאדוני לסיים את הרעיון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רוצה לסיים במשפט אחד. חבר הכנסת אורון, דיברת על כך שלפני הבחירות הלכו בצורה כזו או אחרת, מעומעמת, ואמרנו דברים. צריך להבין, הבהרנו בצורה חד-משמעית שנמשיך בתהליך אם תהיה הדדיות. כשאתה אומר שעם ישראל תומך באוסלו – עם ישראל אמר את דברו ב-29 במאי 1996. הוא אמר, שבאוסלו שלכם הוא לא רוצה, הוא רוצה דבר אחר, ועל כך לא ניתן להתווכח.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לאדוני.

עמיתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הקודם – – –

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ד' טל:

רגע, לזה בדיוק אני מתכוון, חבר הכנסת זאבי. סגן השר השיב על שתי הצעות, והוא יאמר לנו מה הוא מבקש לגבי ההצעה הראשונה ומה הוא מבקש לגבי ההצעה השנייה. לאחר מכן נחזור להצעה הקודמת, כי חבר הכנסת זאבי מבקש להעלות הצעה אחרת. מה אדוני מבקש?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מבקש להעביר את כל ההצעות שהועלו לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאבי, הצעה אחרת לגבי: בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, הקשבתי לדברי חברי חבר הכנסת ריבלין, הקשבתי לדברי סגן השר, ואינני מצליח להבין מה הליכוד רוצה. נגמרה לכם הציונות, נגמר לכם האומץ בהר-חומה. היתה לכם מכסה כזאת בלבד? מה שמותר לעשות בהר-חומה מותר פי אלף לעשות בהר-הזיתים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הציונות לימדה אותנו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הציונות שלכם נגמרה כי אתם פחדנים, מפלגה שאומרת שהיא נולדה לשלטון ואתם לא יודעים להיות בשלטון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, יש דקה לחבר הכנסת זאבי, ואני מבקש לא להפריע לו.

רחבעם זאבי (מולדת):

הרי הדובר של מזכירת המדינה איננו שקרן כשהוא אומר שראש הממשלה הבטיח לה שהאופי של השכונה הזאת לא ישתנה אף פעם. הוא לא משקר, הוא נציג של מעצמה, הוא לא יעז להגיד דבר שקר כזה. ואילו ד"ר מוסקוביץ לא ישקר לי כשהוא אמר לי את מה שהוא סיפר לי. כלומר, יש לכם שני סיפורים, אתם מתמרנים בשני סידורים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שזה לא נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני יודע שזה "סופר" נכון. אתם יודעים שאתם מנסים להציל את עורכם – – –

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

עוד משפט, אם תרשה לי.

היו"ר ד' טל:

בקצרה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בקצרה. מאשימים את מוסקוביץ שהוא תושב זר והוא קובע את גורלנו כאן. מה היה הברון רוטשילד, תושב פאריס או תושב ירושלים? הוא בנה מושבות וקנה אדמות פיק"א ויק"א וקבע את גורל הציונות. ואתם, מפלגת העבודה ואחרים, לא היו לכם ברונפמנים וכל מיני שמות אחרים שסיפקו לכם אמצעים כדי שתהיו בשלטון? ממתי זה פסול? רק השבוע החברים האמריקנים בסוכנות היהודית פסלו את מועמדו של ראש הממשלה לראשות הסוכנות היהודית. כך היו הדברים מעולם. היהודים שחיים בנכר שותפים לעשייה הציונית.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

נסים דהן (ש"ס):

אין הצבעה.

היו"ר ד' טל:

סליחה. אכן, חבר הכנסת שבח וייס, הצעה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, במסגרת הוויכוח על מימוש זכויות, אני רוצה להכניס לפרוטוקול סיפור קצר שסיפר לי בזמנו אחד מחשובי המדינאים שלנו, אבא אבן.

היו"ר ד' טל:

במסגרת דקה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

זה למחשבה ולפרוטוקול במסגרת האינטימית שאנחנו נמצאים בה עכשיו כאן, ערב ראש השנה.

הוא סיפר, שבאחד הביקורים בבית-קברות באחת העיירות האמריקניות ניצב פסל בכניסה, מונומנט חשוב לזכרו של מיסטר ג'ונס, ועל המצבה כתוב לאמור: כאן טמונות עצמותיו של מיסטר ג'ונס, שניסה לממש את כל זכויותיו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

אנחנו עוברים להצבעה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי הצעה.

היו"ר ד' טל:

יש הצבעה על ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, כל הצבעה בנפרד.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על ההצעה בנושא: בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה, הצעתו של סגן השר סילבן שלום להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לשאול אותי אם אני מסכים, אדוני.

היו"ר ד' טל:

אני מניח שאדוני מסכים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' טל:

ובכן, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה בנושא: בניין ירושלים רק ביוזמת הממשלה, תועבר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

ובבניין ציון ננוחם.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לנושא הבא: התנהגות המתנחלים בראס-אל-עמוד ועמדת הממשלה שמביאה לחיסולו של תהליך השלום. הצעה אחרת לחבר הכנסת מיכאל קליינר. בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אמר כאן חבר הכנסת אורון, שכאשר יהיה לפלשתינים אינטרס אמיתי, לא יהיה טרור. אני רוצה להזכיר, שבפברואר-מרס 1996 היה אינטרס אמיתי גדול בשעה ששמעון פרס סובב בין כל בירות אירופה לגייס כספים לרשות הפלשתינית, ודווקא אז היו פיגועי הטרור החמורים ביותר.

אבל, לנושא ירושלים. אני רוצה להגיד, שגם אני, חברי ראובן ריבלין, מאוד לא אהבתי את הנוסח: בניין ירושלים ביוזמת הממשלה. מכיוון שבניין ירושלים לא נעשה ביוזמת הממשלה ברחביה, והממשלה לא תקבע מתי אתה, רובי ריבלין, תיכנס לדירה שאתה שכרת בטלביה. אפשר לדבר גבוהה-גבוהה על ירושלים אחת ועל אחדות ירושלים, אבל אם לא נפעיל לגבי מזרחה של ירושלים אותה אמת מידה שנפעיל לגבי מערבה ואותם כללים שנפעיל לגבי מערבה, אלה דיבורים ריקים, ואנחנו מחלקים לא רק את ירושלים, אלא את העם היהודי.

כשם שלערבי מותר לגור ברחוב כספי, ולא עושים מזה מהומת אלוהים, ולא אומרים רק על פי החלטת ממשלה, כך גם לגבי יהודי שמימש את רכושו הפרטי, את זכויות הקניין שלו בשכונת הר-הזיתים או במעלה הר-הזיתים. ברגע שאתה אומר: רק הממשלה תחליט מתי הוא נכנס, אתה פוגע דה-פקטו באחדות ירושלים.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של סגן השר להעביר לוועדת החוץ והביטחון את ההצעה לסדר-היום של סיעות מרצ-העבודה בנושא: התנהגות המתנחלים בראס-אל-עמוד ועמדת הממשלה שמביאה לחיסולו של תהליך השלום.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יש גם שיח'-באדר. אם הר-הזיתים הוא ראס-אל-עמוד, כאן זה שיח'-באדר. בניין הכנסת זה שיח'-באדר.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון.

הצורך בהקמת ממשלת אחדות לאומית

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, הצורך בהקמת ממשלת אחדות לאומית, הצעתה של סיעת הדרך השלישית. ינמק את ההצעה חבר הכנסת יהודה הראל. בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדרך השלישית החליטה, כידוע, לפעול בכל האמצעים שעומדים לרשותה, והם לא כל כך גדולים, כדי לגרום להקמת ממשלת אחדות לאומית. אמנה בקצרה את הסיבות לכך.

ההרכב של הקואליציה הנוכחית לא מצליח לשכנע לא את הפלשתינים, לא את ארצות-הברית וגם לא חלק גדול מתושבי ישראל בנכונות הממשלה לבצע את הסכמי אוסלו, הסכמי חברון, בהנחה שהצד השני יבצע את חלקו. עמדת הממשלה היא, כידוע, התחייבות לבצע במלואם את ההסכמים שראש הממשלה חתום עליהם, בתנאי שהצד השני יבצע אותם. אין משקל כל כך רב לאמירה הזאת כאשר הצד השני משוכנע, ויש לו סיבות טובות לכך, שבהרכב של הקואליציה הנוכחית אין אפשרות לבצע את החלק שלנו, גם כאשר הפלשתינים יבצעו את החלק שלהם, שהוא לא קל להם, אבל חובה עליהם לבצע אותו.

האופוזיציה, שתולה בממשלה את עצירת המהלך, שתולה בממשלה את האשמה בטרור, שתולה בממשלה את הלחץ הבין-לאומי, תורמת לכך שערפאת לא יקבל את הדרישה של ישראל לביצוע חלקו בהסכם בנושא האמנה הפלשתינית, הטרור, ההפגנות האלימות, ההסתה וכו'.

אנחנו עדים לדמורליזציה בציבור. הניגוד הזה בין האופוזיציה לבין הממשלה, כשכל אחד מאשים את האחר בטרור, בתקיעת המשא-ומתן, בלחצים הבין-לאומיים, מביא את הציבור למצב שהגדיר הרמטכ"ל. אבל, הייתי מציע לנקוט כלל, שהציבור לא אשם, אשמה ההנהגה, כשם שתלמידים לא אשמים, אשמים המורים, וחיילים לא אשמים, אשמים המפקדים. והנהגה שמייצגת מחצית מהציבור, או קצת יותר מזה, לא יכולה לתת לציבור את הנחישות הדרושה ואת הכוח לעמוד במבחנים.

אנחנו גם עדים בממשלה כזאת – או בממשלה אחרת, אם האופוזיציה היתה הממשלה – לחגיגה של סחטנות, לחגיגה של סקטוראליות, לחגיגה של פופוליזם, לתלות של הממשלה, השלטון, התקציב, בקבוצות קטנות שאחריותן לשולחיהן ולא לכלל הציבור במדינה.

יכולת העמידה של מדינת ישראל תלויה קודם כול בנחישות שנובעת מאחדות, ושווה לשלם על זה מחיר, משני הצדדים. אני יודע שהמחיר קשה, גם אידיאולוגית, גם פוליטית. אבל גורלנו לא ייקבע רק במערכת הכוחות הפנימיים, אלא ביכולת העמידה של מדינת ישראל, שתלויה קודם כול בנחישות, בעקשנות, בריאליזם של הציבור.

אני רוצה לומר, שאם אי-אפשר להגיע להסכם שלום, וצפויות לנו תקופות קשות, הציבור צריך להיות משוכנע שאי-אפשר להגיע לכך ושצריך לעמוד. הציבור בכלל לא ישתכנע בדבר זה אלא אם תהיה ממשלת אחדות לאומית.

אני מזכיר את מה שאמרו אלה שהיום בממשלה ואז היו באופוזיציה לגבי חוסר לגיטימיות מוסרית, נגיד, של קבלת החלטות גורליות ברוב קטן וללא הסכמה לאומית. הדברים האלה היו בהחלט נכונים אז. שילמנו מחיר יקר מאוד על ההרפתקנות של קבלת החלטות גורליות על-ידי מחצית העם. אני חושש, שגם הפעם נשלם מחיר יקר, אם נלך בדרך הזאת.

אנחנו עורכים שיחות עם אנשים רבים ועם גורמים רבים. אני צריך להגיד, שעם ישראל איננו עיוור, והתקשורת מבינה וכולנו מבינים. כשאומר ראש האופוזיציה: אני מוכן לממשלת אחדות לאומית אם הממשלה תשנה את מדיניותה ב-180 מעלות, לא פחות – כולנו מבינים שזו תשובה שלילית; אני רוצה להדגיש: בינתיים. כאשר ראש הממשלה אומר או אמר או יאמר: אנחנו נשמח להקים ממשלת אחדות לאומית אם האופוזיציה תקבל את קווי היסוד של הממשלה – גם זה מובן כתשובה שלילית. אי-אפשר להבין זאת אחרת. יכול להיות, ששני הצדדים צריכים לשנות את מדיניותם לא ב-180 מעלות אלא ב-90 מעלות, ולמצוא את הדרך הנכונה יותר; כמעט אמרתי את הדרך השלישית.

המרחק בין שני החלקים האחראיים באופוזיציה ובקואליציה ובממשלה הוא לא גדול. גם ראש הממשלה התחייב בחתימתו בחברון למלא את הסכם אוסלו, בתנאי כמובן שהצד השני ימלא אותו, את הסכם אוסלו לפרטיו, ופרטיו ידועים. גם ראש הממשלה אמר, שהוא רוצה לראות בגבולות הקבע משהו נוסח אלון פלוס, ואלון כידוע, לא היה מבכירי הליכוד.

אני אגיד – ואנחנו נוכיח זאת – שאולי רוב חברי הכנסת תומכים בממשלה כזאת; חלק ניכר מאוד מחברי הממשלה, והעיקר – רוב הציבור, ואנחנו נפעיל את רוב הציבור בנושא הזה, רוב הציבור משוכנע, שהחשבוניות, שאני לא מזלזל בהם, של מה יהיה בבחירות הבאות, למי זה יועיל, מה יהיה תפקידו או תפקידי בקונסטלציה כזאת – הגיע הזמן, לתקופה מסוימת, לשים אותם בצד.

כידוע, ממשלת אחדות לאומית איננה אידיאל מבחינה דמוקרטית. לאופוזיציה יש תפקיד, וממשלה בלי אופוזיציה או בלי אופוזיציה חזקה – זה לא מצב בריא לאורך זמן. ממשלת אחדות לאומית הכרחית במצבי חירום או במצבים שבהם צריך לקבל החלטות גורליות בלתי-הפיכות לדורות. זה בדיוק המצב שאנחנו נימצא בו בשנתיים-שלוש השנים הבאות.

מפלגת העבודה צריכה להשתחרר מחלום – וכל מי שמכיר את המפה כאן יודע שזה חלום – שאפשר להפיל את הממשלה הזאת או את ראש הממשלה בחודשים הקרובים. אין דבר כזה. והליכוד צריך להשתחרר מהחלום, שהוא יכול להתמודד בעצמו עם הבעיות הקשות מאוד שיש למדינת ישראל.

אני רוצה גם להציע לחברי הכנסת, לקראת הסכמה לאומית, למתן את הסגנון, למתן את ההתקפות ההדדיות. אני יודע שהן מושכות תקשורת.

בסיום דברי אני רוצה להעיר במיוחד על סגנון של חבר כנסת אחד, חבר הכנסת יוסי שריד, שהתבטא על השר אביגדור קהלני. מאוד לא אהבתי את ההתבטאות שלו בזמנו על יצחק רבין: שיכור. מאוד לא

אהבתי. מאוד לא אהבתי את ההתבטאות שלו: אהוד ברח. נראה שהסטנד-אפ קומדי הזה הוא מניע חשוב יותר מאחריות. אני גם לא אהבתי כשהוא האשים את השר אביגדור קהלני בכך שהוא קנוי על-ידי מיליונר. נדף מזה ריח לא טוב של התנשאות, של ארוגנטיות.

הייתי מבקש מחבריו להציע לו ולכולנו – אני רוצה להציע גם לעצמי – לשנות את הסגנון ולדבר לעניין. בסך הכול, אם יש מי שמחכה שהממשלה הזאת תיכשל ואז נבוא אתה חשבון – הרי אם היא תיכשל, כולנו ניכשל. כולנו יושבים בסירה הזאת. לא מדובר על דברים קטנים, חוק הבריאות או דברים הפיכים. מדובר בדברים הכי גורליים לעתיד שלנו, של הבנים שלנו ושל הנכדים שלנו.

אני מאמין, שאפילו אם זה יהיה קשה, אנחנו נגיע לממשלת אחדות ולהסכמה. אני מקווה, כפי שאומרים לי הרבה אנשים מנוסים וחכמים, שההצעה טובה, והיא גם תעבור אחרי שיקרו כמה אסונות. אני מקווה שההצעה טובה, והיא גם תעבור לפני שיקרו אסונות ותמנע את האסונות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני סגן השר סילבן שלום, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

בעוד סגן השר עושה דרכו לדוכן, אני מפנה את הבקשה לסגן השר חברי חבר הכנסת סילבן שלום. הוא עונה בשם הממשלה, וכמובן במידה רבה בשם ראש הממשלה, כי זאת בחירה ישירה.

בלי קשר לעמדתי, ואני אביע אותה אחר כך, הייתי רוצה לדעת מה היא עמדתו הברורה והמוצהרת של ראש הממשלה על כל העניין הזה, וזה יכול לתרום לדיון החשוב הזה. אם הוא יעתר לי, אני אודה לו מאוד.

היו"ר ד' טל:

אני בטוח שסגן השר סילבן שלום ישכיל אותנו וידע להשיב גם על השאלה הזאת. בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

תודה רבה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלת אחדות לאומית היא יעד נכסף של כולנו: של העם בישראל, של מנהיגיו. כולנו רוצים באחדות, כולנו מעדיפים אחדות על פילוג.

לממשלת אחדות היו גם בעבר הישגים. ב-1985 היא הצליחה להוציא את המשק מהבוץ הכלכלי שהוא היה בו, כאשר הגענו לאינפלציה גבוהה מאוד של מאות אחוזים, שאימה כבר לעבור את ה-1,1% בשנה, והצלחנו להגיע להבראת המשק, שהורידה את האינפלציה עד 18% בשנה, ולאחר מכן, במהלך נוסף ב-1991-1992 ל-10% בשנה. גם בלבנון הצליחה הממשלה כשהיא הוציאה חלק גדול מחיילי צה"ל לרצועה שנקראת רצועת הביטחון, שבתקופה האחרונה מביאה, לצערנו הרב, לפגיעות בחיילינו, אבל צריך לזכור, שמאז 1985 מספר האזרחים שנפגעו הוא שישה בלבד.

לשאלת אדוני חבר הכנסת וייס – ראש הממשלה תומך בהקמת ממשלת אחדות לאומית, וזאת מאז בחירתו.

שבח וייס (העבודה):

יש היום בעיתון "הארץ" דעה אחרת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא אמר זאת. אני מדבר בשמו. חבר הכנסת וייס, דע לך, שמעתה ואילך כשאני מדבר אני מדבר בשמו, וכאשר אני אומר את הדברים, אני אומר אותם בשמו.

ראש הממשלה תומך בהקמת ממשלת אחדות לאומית. הוא אמר זאת מאז בחירתו לא מעט פעמים. אבל צריך לזכור דבר אחד: הממשלה הזאת הגיעה לשלטון כאשר ראש הממשלה נבחר בבחירות ישירות. הוא נבחר בבחירות ישירות על סמך קווי יסוד מסוימים שהוא הציג בפני הבוחר.

חבר הכנסת יהודה הראל, סטייה מהותית מאותם קווי יסוד שהוצגו לבוחר תהיה עיוות של רצון הבוחר. הרי הבוחר לא בחר בבנימין נתניהו כדי שהוא יבצע את המדיניות של שמעון פרס, אלא כדי שהוא יבצע את המדיניות שהוא הכריז עליה. האם אתה רוצה שהוא ילך עם מנדט אחד ויעשה דבר אחר? הרי כל מה שאתם טענתם כוועד יישובי הגולן, ואתה וחבריך דיברתם אתי עשרות ומאות פעמים, כל טיעונכם היה, שב-1992 שמעון פרס אמר: לא נרד מרמת-הגולן. השמעתם זאת בכל מקום ובכל הזדמנות, וטענתם שהוא אינו יכול לשנות את אמירתו לבוחר, כי על עניין זה הוא קיבל מנדט, וכשהוא הולך לויתור ברמת-הגולן, אין לו מנדט לכך.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

— — — כבר שילמנו הרבה —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, אבל אני הולך לפי הלוגיקה שלך. בלוגיקה שלך אתה טענת, שהוא אינו יכול לשנות מאמירתו לבוחר לפני הבחירות, כי הוא קיבל מנדט מסוים. האם ראש הממשלה יכול עכשיו לשנות דברים שהוא אמר לבוחר וליישם מצע של מפלגת העבודה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא יכול. גם בגין עשה זאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לכן, כאשר הוא אומר שהוא מבקש שיצטרפו על בסיס קווי היסוד, אינני רואה בכך שלילה, אלא רצון למלא את מצוות שולחיו שבחרו בו. קווי היסוד האלה אינם קווי יסוד שאי-אפשר לחיות אתם. הרי גם הדרך השלישית חיה אתם, והדרך השלישית לא נחשבת מפלגה בימין הקיצוני.

גם התנועה ישראל בעלייה חיה עם אותם קווי יסוד. גם יהדות התורה, שלא נחשבת תנועה קיצונית, חיה עם קווי היסוד המדיניים. גם ש"ס, שהיתה אפילו שותפה לממשלה הקודמת, חיה עם קווי היסוד המדיניים. זה לא על בסיס קווי יסוד שאף אחד מהם לא היה יכול לחיות אתם. לכן, דווקא אתה — — —

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני יכול לשאול שאלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

ראש הממשלה חתם והצהיר, שאם הצד השני יעמוד בהסכמים, הוא מחויב להסכם אוסלו. הוא אמר עוד, שאת פתרון הקבע הוא רואה כתוכנית אלון פלוס. אני חושב, ששתי האמירות האלה הן קווי יסוד של — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

טוב. קודם כול, האמירה הראשונה נאמרה לפני הבחירות, והיא אמירה שעדיין קיימת. הדדיות בהסכם תביא ליישומה. הדדיות.

לגבי תוכנית אלון פלוס – אם אכן מפלגת העבודה היתה אומרת שהיא תומכת בכך – – –

שבח וייס (העבודה):

אנחנו כבר ב"אלון מינוס".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הם כבר לא ב"אלון מינוס". הם כבר במדינה פלשתינית. אתה צריך להבין את הפער. זה לא רק יידי שבח. גם חבר הכנסת ביילין אומר לי, שלא רק שהוא בעד, אלא הוא חושב שזה טוב לעם ישראל. גם שבח אמר זאת היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם בתוך הליכוד אומרים זאת. מאיר שטרית אומר זאת, ולנקרי אומר זאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השאלה היא מי קובע את העמדה, מי קובע את המדיניות. האם חבר הכנסת ברק, שמנסה להציג עמדה עמומה, עמדה לא ברורה, עמדה שאף אחד בציבור לא מבין אותה, או חבר הכנסת וייס, או חבר הכנסת ביילין?

חבר הכנסת הראל, אתה צריך להבין שאמירה כזו – מצד אחד ומצד שני – לא יכולה להיות מקובלת. אמרתי לך, שיש לך בעיה קשה בהצגת הדברים, בצורה שבה הצגת אותם, כי אתה עצמך טענת כל הזמן, שרובין לא יכול לשנות מעמדתו, כי זה מה שהוא אמר לבוחר. האם ראש הממשלה יכול ללכת על מצע אחר מזה שהוא קיבל עליו אמון מבוחריו?

צריך להבין, ממשלת אחדות – אמרת שהיא נכונה היום, והיא נכונה, לפי דעתי, וכשראיינו אותי אמרתי שאני חושב שצריך להקימה, ואני אומר תמיד שצריך להקימה, בגלל אווירת הנכאים בציבור.

הולכת ומשתרשת אווירת נכאים בציבור, ואני שומע את זה. אתמול הייתי בשני אירועים, והבה נאמר שרוב האנשים שם לא היו מתומכי.

שבח וייס (העבודה):

יש כאלה...

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא תומכי באופן אישי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם מי שהיו תומכיך אינם עוד התומכים של הליכוד.

חיים אורון (מרצ):

יש אירועים שאתם בכלל לא הרוב בהם?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בשני המקומות שהייתי בהם, חלק גדול מהאנשים חשב אחרת.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

בעשירון העליון אנחנו במיעוט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנשי ליכוד שכבר התאכזבו מכם.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן השר, תמשיך, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רובינשטיין היה במקרה באחד האירועים האלה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא יודע, אבל פנו אלי המון אנשים ודיברו אתי על אותה אווירת נכאים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

דיברו אתך אנשים על הלכי הרוח – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

על כך אני בדיוק רוצה לומר משהו, כי אני כבר הרבה זמן שומע את הדברים. חברי הכנסת הראל, רובינשטיין, אורון וכל הנמצאים פה, אני הגעתי למסקנה אחת: האופוזיציה רואה את הדברים בצורה שחורה הרבה יותר מאשר הם באמת. אני זוכר שכאשר אנחנו היינו באופוזיציה, אנחנו היינו בטוחים שרבין מוביל את המדינה הזאת לאבדון, לחיסול ולשמד – עד כדי כך. חלקים בתוכנו, לפחות, היו בדעה, שהמדינה הזאת הולכת לחידלון. גם עכשיו יש אנשים בצד הזה של האופוזיציה שחושבים שהמדינה הולכת לאותם מסלולים שהתוויתי בתיאורי. המציאות אפורה הרבה יותר. מה לעשות, כשאתה נמצא בתחום האופוזיציוני אתה רואה את הדברים בצורה קשה הרבה יותר מאשר הם באמת. לא רק שזה נכון, אלא שהצד שאני מייצג רואה במצב העכשווי את ההישג הגדול ביותר של הממשלה: עצם הבנייה בירושלים, עצם העצירה של מסירת שטחים ללא מלחמה בטרור וללא הדדיות. חלק גדול מהצד הזה שאני מייצג רואה בכך את ההישג הגדול ביותר של הממשלה. לכן, כשמדובר על אווירת נכאים, יש במחוזות אחרים אווירת שמחה, ואפילו יותר מזה.

חבר הכנסת הראל, אני שמעתי את ברק אומר בתחילה דברים פשוטים יותר, ולאחר מכן הוא רק דיבר על 180 המעלות. אני תהיתי ושאלתי, איך יכול להיות, שפתאום חבר הכנסת ברק לא מדבר בצורה כה נחרצת נגד ממשלת אחדות לאומית. הרי עד היום הוא הלך בקו די חד-משמעי נגד.

חבר הכנסת דראושה, זה מפריע לי מאוד. אני שומע אותך עד פה וכל מלה שאתה אומר, וזה מפריע לי מאוד.

שבח וייס (העבודה):

זה בהמשך לדברייך.

היו"ר ד' טל:

גם אני שומע, אבל זה לא מצדיק את הדו-שיח הזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואז שאלתי את עצמי: כיצד שינה חבר הכנסת ברק מעמדתו המסורתית, שאומרת שהוא נגד ממשלת אחדות? התברר לי – לפי מה שפורסם, לפחות, ואני לא יודע את זה כי לא ראיתי את זה – שחבר הכנסת ברק קיבל סקרים, ובסקרים האלה נאמרו שני דברים: דבר ראשון, רובו של הציבור בעד ממשלת אחדות לאומית. זה לא רובו של הציבור, אלא רוב תומכי מפלגת העבודה. בקרב הציבור 70% תומכי ממשלת אחדות לאומית. אמרתי: האם חבר הכנסת ברק שינה מגישתו או מעמדתו כתוצאה מקריאת הסקרים באותו בוקר?

אבל, זה החזיק יום אחד, ולמחרת הוא אמר אותה אמירה, שרק שינוי עמדה ב-180 מעלות. כבר אמרת, שאמירה כזו כמוה כתשובה שלילית, ואין שום אפשרות ולא יקרה שהממשלה הזו תשנה את עמדתה ב-180 מעלות.

ראש הממשלה רוצה באחדות לאומית לא מתוך עמדת חולשה אלא מתוך עמדת כוח, מתוך עמדה אחראית, מתוך עמדה שאומרת שיש לעשות הכול כדי לאחד את כל הכוחות בעם. אם אכן, אדוני היושב-ראש, נצליח לאחד את כולם סביב קווי היסוד הממשלתיים, סביב אותם קווי יסוד שהצטרפו אליהם תנועות כמו הדרך השלישית, ישראל בעלייה, יהדות התורה וש"ס – נוכל כולנו להגיע להסכמה שהאחדות תוביל אותנו באותן דרכים ובאותם מבחנים שנכוננו לנו בעתיד.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. מה אדוני מציע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מציע להסתפק בדברים. חבר הכנסת הראל, אין לאן להעביר את הנושא. זה נושא שלא – – –

שבח וייס (העבודה):

תציע למליאה וגמרנו. יהיה פה עוד ויכוח.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם אתה מוכן להסתפק בדברי, אז – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת הראל.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז אני מוכן. אני לא רוצה להסיר את ההצעה הזאת. רק שתדע, מאחר שאתה מכהן השנה, שהנושא יידון במסגרת של מאה נושאים שכבר נקבעו לדיון במליאה, ועד סוף הקדנציה הוא לא יבוא לדיון.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני סגן השר.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני יודע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, הוא לא יבוא לדיון מיוחד.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

הנושא יבוא לדיון פעמים רבות. היה גם אישור ברוב של 80 חברי כנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רוצה להגיד לך, שממשלת האחדות הראשונה מנתה 96 חברי כנסת ב-1984, והיה צורך לתקן את תקנון הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

מ-30 ל-20.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה מאוד. תקנון הכנסת קובע, שדיון כמו שאנחנו עורכים היום יכול להיעשות בחתימה של 30 חברי כנסת בלבד. מאחר שהאופוזיציה טענה שיש להם רק 24, תיקנו את תקנון הכנסת כדי לאפשר להם להביא נושאים לסדר-היום באופן מיוחד גם עם 20 חתימות. אבל, לאחר מכן זה חזר.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת דראושה, התאפשר לי לאפשר לאדוני, הגם שהתכוונתי לפנים משורת הדין לתת לאדוני

— — —

שבח וייס (העבודה):

גם אני — — —

היו"ר ד' טל:

כן. משום שהנושא יועבר למליאה אפשר לאפשר לאחד מחברי הכנסת הצעה אחרת, ואחד יכול להציע לוועדה. אדוני, בבקשה, במסגרת שלוש דקות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מתנגדים לממשלת אחדות לאומית, כי לפי הניסיונות של המדינה הזאת ממשלות של הסכמה לאומית, אחדות לאומית, היו הרות אסון תמיד והביאו למלחמות ולשפיכות דמים. אני חושש, שממשלה כזו, אם תקום, לא תקדם את תהליך השלום, כפי שרוצה חבר הכנסת הראל, ואני מאמין לדברים שלו, אלא תהיה מתכונת למלחמות באזור ותביא לאחדות במלחמה ולא בשלום.

הערה נוספת – – –

יוסי שריד (מרצ):

אל תהיה מוטרד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מקווה. אני פועל בכיוון הזה.

יוסי שריד (מרצ):

זה בשביל יהודה הראל, שהוא קצת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בעניין ראס-אל-עמוד – כאשר חזר החוכר שגר בבית הזה, התברר שהוא לא חתם על שום מסמכים, ולכן כל הטענה של מוסקוביץ, כאילו הוא קנה את הבית הזה, היא שקר. על ממשלת ישראל להתנתק ממנו ולהוציא את המתנחלים שעדיין נמצאים שם. זה טוב יותר למדינת ישראל, לאזור כולו ולתהליך השלום.

אדוני, ברשותך, הערה אחרונה.

היו"ר ד' טל:

בקצרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתמול ביקרתי, וכך גם חבר הכנסת מקסים לוי, אצל מחוסרי הדיור ממבשרת-ציון, שחזרו בינתיים למבשרת-ציון. הם היו ביריחו. הם קיבלו שם אירוח מלא. אני מקווה שממשלת ישראל תפתור גם את הבעיה שלהם.

היו"ר ד' טל:

זה לא שייך לעניין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הבטחתי להם להזכיר את הדברים הללו, את הבעיה שלהם, לכנסת, ואני עושה זאת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, זה לא נכון לנצל את טוב לבו של היושב-ראש לעבור מנושא לנושא, הגם שכבר עברת את מכסת הזמן הקבועה בחוק.

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אדוני מציע לוועדה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא מוסמך בשם מפלגתי בעניין הזה, כמובן, כמו גם לא בעניין של המדינה הפלשתינית – שכבר קמה, דרך אגב. אני רוצה להביע כאן עמדה אחרת. אני יכול להבין את יהודה הראל, המייצג מפלגה שבנושא הזה היא באמת לא שסועה. מי שבדק את ההצבעה ב-29 במאי – חלק ממצביעי הדרך השלישית תמכו בפרס, חלק בבנימין נתניהו – בתום לב, על-פי השקפתם – וחלק שמו פתק לבן, מה שנכון לומר גם לגבי מצביעי ישראל בעלייה, בחלקם הגדול. יהודה הראל מייצג נאמנה אותו ציבור שהוא הבסיס האלקטורלי שלו.

אני רוצה לומר בכל זאת, שממשלת אחדות לאומית אחת שקידמה באופן חלקי מהלך של שלום קמה ב-1984. באופן חלקי, אני אומר – פינוי לבנון וכמובן דברים נוספים אחרים. בגדול, אם ילכו לשלום – כל דבר אפשרי, אני לא רוצה לסרטט את זה, זה נראה לי דמיוני, אין 180 מעלות, ולכן כל הדיון הזה הוא מחוץ לכל הקשר ריאלי.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת שבח וייס.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא למליאה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם אצביע בעד, תקום ממשלת אחדות לאומית?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא למליאה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

עקירת מזוזות ושרפתן בקריית-גת

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – עקירת מזוזות ושרפתן בקריית-גת, על-פי הצעתן של סיעות שונות. ינמק את ההצעה חבר הכנסת הרב שמואל הלפרט, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

מי ישיב על כך?

היו"ר ד' טל:

ישיב על כך סגן השר לענייני דתות יגאל ביבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא נוכח.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

מרצ ביקשה להגיב, ואני אאפשר לחבר הכנסת אורון להגיב.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רובינשטיין ישיב.

היו"ר ד' טל:

נאמר לי שחבר הכנסת אורון ישיב, אבל אין לי בעיה.

נסים דהן (ש"ס):

על מה להגיב? מה זה העסק שלהם?

היו"ר ד' טל:

לפי סעיף 88(ז) הם רשאים להגיב, ואני אאפשר להם להגיב. בדקתי את הנושא, ויש להם זכות להגיב.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגמרא במסכת מגילה אומרת: "ישראל כשעולין, עולין עד לרקיע, וכשהן יורדין, יורדין עד לתהום". מי מאתנו היה יכול לחלום בחלומות השחורים ביותר, שנערים יהודים יעקרו מזוזות ולא תתקרב דעתם עד שישרפו אותן?

המעשה הנורא הזכיר לנו את "ליל הבדולח", של שרפת בתי-הכנסת בגרמניה. ההבדל הוא, שאת בתי-הכנסת שרפו גרמנים ואת המזוזות שרפו נערים יהודים.

אדוני היושב-ראש, המעשה הנפשע והבלתי-ידיאמן גרם לסערת רוחות ולזעזוע כבד בכל העולם היהודי. יהודים בכל רחבי העולם הזדעזעו מחומרת הפשע, המעיד על שנאה לקודשי ישראל.

מעשה הנבלה חייב לזעזע כל יהודי, אבל השאלה המרכזית היא, איך הגיעו נערים יהודים להידרדרות רוחנית, לפריקת עול חמורה, למעשה נורא של שרפת המזוזות המקודשות לעם ישראל ולשנאה פתולוגית לקודשי ישראל.

איך הגיעו נערים יהודים לעקירת המזוזה, שהיא השמירה על הבית היהודי, כדברי חז"ל: "פתח המצוין במזוזה, אין מזיק ואין שטן ואין פגע מתקרב אליו, מפני שהקדוש-ברוך-הוא שומר הפתח". ועוד אמרו חז"ל: "כל הזהיר במצוות מזוזה מאריכים לו ימיו ושנותיו".

אין ספק, שהמעשה הנפשע שבוצע על-ידי נערי מרצ בקריית-גת הוא תוצאה של הסתה פרועה ובלתי מרוסנת של מנהיגי אותם נערים, ראשי מרצ, נגד קודשי ישראל, תורת ישראל ומורשת העם היהודי. זו תוצאה של חינוך ללא יהדות, ללא תורה, ללא אמונה באלוקי ישראל.

ברור שהמעשה חמור, גם אם הנערים הביעו חרטה עליו, והוא מחייב את כולנו לחשבון נפש אמיתי.

אני רוצה לציין כאן את אומץ רוחו של מר פרטוש, המדריך של בני הנוער שעקרו ושרפו את המזוזות, שהודה כי זו תוצאה של חינוך ללא יהדות. המסקנה היא, שיש צורך לחנך את הנוער לערכים יהודיים. סוף-סוף גם איש מרצ הגיע למסקנה שחייבים לעצור ולשנות את הדרך.

חברי הכנסת, זה עשרות שנים אנו מתריעים מעל במה זו ומכל במה ציבורית על הסכנה הגדולה של חינוך הנוער ללא תורה וללא יראת שמים, בבחינת "ככל הגויים בית ישראל". אבל הנביא כבר הזהיר, ש"ככל הגויים בית ישראל היה לא תהיה". וחז"ל הזהירו באומרם על הפסוק "הבור ריק אין בו מים": "מים אין בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו". כאשר מחנכים נוער בלי תורה, הדומה למים, אז נחשים ועקרבים יש בו.

הכרוניקה מלאה, לצערנו הרב, יום-יום, במקרי רצח, בשפיכות דמים, באלימות, באכזריות, בגזל ובשוד. אי-אפשר להימלט מחשבון נפש ומהשאלה העולה מאליה: מה היא הסיבה לירידה הנוראה עד לתהום?

אנו נמצאים בחודש אלול. אלו ימים של חשבון נפש, שכל אחד מאתנו חייב לעשות לעצמו – "נחפשה דרכנו ונחקורה ונשובה אל השם".

כיום יותר מאי פעם ברור, שרק חינוך לתורה ולאמונה, רק חזרה למקורות, למורשת העם היהודי, יכולים למנוע את הישנותם של המעשים הנוראיים שהשתרשו בנו.

זה חשוב, אדוני היושב-ראש, ולא רק מבחינה דתית. יהודי שאינו מאמין בה', שאינו מאמין שהארץ ניתנה לנו על-ידי הקדוש-ברוך-הוא, יגיד: ליסטים אתם שכבשתם את הארץ, שארץ-ישראל לא שייכת כלל לעם היהודי, כפי שהרבה מבני הנוער טוענים כבר היום.

בהזדמנות זו ברצוני להביע מחאה על כך, שנשיא המדינה וראש הממשלה, כמו אישי ציבור אחרים, המתווכחים שבוע ימים עד שגינו את המעשה החמור. לעומת זאת, כאשר הופיע ציור של חזיר בחברון, מיהרו ראש הממשלה ואותם אישי ציבור להוקיע ולגנות את המעשה באותו יום. זו לא פעם ראשונה שכאשר מדובר בנושא שיש בו ריח של יהדות – אין תחושה של חשיבותו. אפילו ההודעות שפורסמו בתקשורת, אתמול והיום, על ישיבת הכנסת הנוכחית, הזכירו רק את הנושאים המדיניים והחברתיים, ואילו מנושא עקירת המזוזות התעלמה התקשורת לגמרי. זו עוד הוכחה לניכור, לא רק של בני הנוער, אלא של רבים מראשי המדינה ומקובעי דרכה, כלפי קודשי ישראל וערכיו הרוחניים.

אדוני היושב-ראש, כאשר הציע שר החינוך זבולון המר, לפני חודשים מספר, להקים אגף לחינוך לערכים, קמה התנגדות נמרצת לרעיון, כאילו מדובר בדבר פסול ומסוכן, כאילו שלא זה בדיוק מה שמתבקש לעשות בתקופה זו.

חיים אורון (מרצ):

האגף הזה יפעל גם בחינוך העצמאי?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

החינוך העצמאי לא זקוק לחינוך לערכים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החינוך העצמאי לא צריך ללמד חינוך לערכים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כתוצאה מכל מה שקרה, צו השעה הוא להעמיק את ערכי העם היהודי בקרב הנוער ולשוב אל המקורות, לתת לנוער חינוך יהודי שורשי, המבוסס על תורת ישראל ומצוותיה. גדולה תשובה שמגיעה עד כיסא הכבוד.

ולקראת השנה החדשה אני רוצה לאחל לחברי הכנסת ולכל עם ישראל כתיבה וחתימה טובה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, והרי הדברים והעובדות תחילה: חבורה של נערים, איש מהם לא דמות בולטת במרצ, לא בארץ ולא בקריית-גת, עשתה מעשה חמור ביותר. ברגע שנודע לנו על הדבר הזה לא התנערנו ממנו, והורינו על הוצאתם מנוער מרצ. יושב-ראש התנועה, יוסי שריד, אמר, שמוציאים אותם משום שצריך לבער את הרע מקרבך. דרשנו מהם שיתנצלו על המעשה הפוגע והמביש, והבאנו אותם לכך שיחד עם הרב המקומי הם התקינו את המזוזות מחדש.

בהזדמנות זו אני רוצה גם להסתייג מהמעשה הזה. זו לא דרכנו, זו לא שיטתנו. אנו מתנגדים למעשה מסוג זה, משום שהוא פוגע בנו כיהודים ובהשקפת העולם היהודית, הציונית והאנושית שלנו.

אבל, אני רוצה לומר דבר אחד: מה לא עשינו. לא אמרנו: אלה פרחחים, סתם "שבאב" שעשו משהו; לא אמרנו: זו סתם פרובוקציה; לא אמרנו: המשטרה בישלה זאת; לא אמרנו את כל הדברים שחברי כנסת ומנהיגים חרדים אמרו לגבי דברים מקבילים שנעשו, שרפת דגלים ודברים אחרים שנעשו בהפגנות אלימות.

נטלנו אחריות על עצמנו, משום שברגע שפעלו נערים שהשתייכו לנוער מרצ, ראינו את עצמנו חייבים לפעול פעולה מהירה, בלי לטשטש דבר, בלי לנסות ולגונן. וקודם כול זה מה שעשינו. ואני גם מציע, עם כל הכבוד הראוי, שכל אחד מאתנו ינהג כך בביתו.

אנחנו שומעים דברים קשים מאוד. שרפת המזוזות היא מעשה איום ונורא, אבל בעיני המעשה הזה הוא חלק משורה של דברים שנעשים, והם איומים ונוראים. כאשר אומרים שבגלל שרפת המזוזות או בגלל דברים אחרים מסוג זה נהרגו אנשי השייטת בלבנון – דברים אלה גם כן פוגעים בנו ובבנינו ובבני חברינו ובמשפחות שאנחנו מכירים, שלא יכולות להתגבר על אבלן. וכשאומרים להם – לא, הם מתו בגלל המעשה הזה של פגיעה במזוזות, או בגלל מזוזות לא כשרות, זה לא פוגע בנו? לנו אין השקפת עולם? לנו אין רגישות?

ואני אומר לכם: אין מלחמת תרבות בארץ הזאת. למה אין מלחמת תרבות? משום שלמלחמה יש שני צדדים, והצד שלנו לא נלחם, לא משיב מלחמה. אגב, בעבר זה היה שונה. בתקופת ההשכלה, בראשית הציונות, היתה תופעה של אפיקורסיות להכעיס, היו גם תופעות באמת מחרידות. היתה תופעה של פתיחת מסעדות ביום כיפור; היתה תופעה שבמזרח-אירופה קראו לה בייס-בושניקיות; בכנסת הראשונה היה חבר כנסת – לא מהמפלגה שלי – שדרש שיגישו במזנון הכנסת אוכל לא כשר, לרבות בשר חזיר. זה היה חבר הכנסת ערי ז'בוטינסקי, בנו של ראש בית"ר. הדברים האלה נעלמו.

אין מלחמת תרבות כפי שהיתה. היידיש הפכה משפה שנואה לשריד שנשמר. כל המאבק ההשכלתי, המשכילי, על משמעות העיירה היהודית, כל המאבק הזה נמחק, משום שהשואה מחקה את העולם היהודי, את השטעטל, ואת כל עולם החוויה הזה, שאנחנו, בשנים עברו, ראינו אותו עילה לווידוי – לא אנחנו, אבותינו. ובעצם, יש השלמה ויש רצון לשמור על קונסנסוס שהוא גם יהודי.

אני הוא זה, כשר החינוך, שהכניס לא רק תוכנית ללימודי יהדות, אלא בפעם הראשונה בהיסטוריה של משרד החינוך – חלוקת מלגות למי שלומד לימודי יהדות. כתוצאה מכך גם גדל מאוד מספר הסטודנטים ללימודי יהדות באוניברסיטה. מספר התלמידים הלומדים תורה שבעל-פה, דהיינו תלמוד, ברמה מוגברת בבחינות הבגרות גדל בזמני פי שלושה, וכך גם גדל מספר התלמידים הנבחנים בתנ"ך ברמה מוגברת. שיניתי גם את מצבו של התנ"ך ממקצוע פרטיקולרי למקצוע כללי. הגדלתי את המשלחות למחנות ההשמדה בפולניה והוספתי סיורים נוספים, הכול מתוך רצון לשמור על קונסנסוס יהודי.

אבל הקונסנסוס הזה לא נשמר, משום שאנחנו, הציבור שלנו, שרוצה להישאר יהודי ורוצה שגם בניו ובני בניו יישארו יהודים, נתקל כל הזמן, ללא הפסק, בדברים שפשוט קשה לנו לחיות אתם. הדם עולה לנו לראש, אבל הוא לא מצעיד את הרגליים שלנו, כשאנחנו קוראים שהציונות אשמה בשואה, ואני מנסח את זה כעת ניסוח עדין. אני לא מצטט את כל הדברים שנאמרו על חיים ויצמן, על בן-גוריון ועל תיאודור הרצל. אני לא רוצה לשלהב רוחות. אבל הדברים האלה גורמים לדם לעלות לנו לראש, כשאנחנו קוראים, שבאסון הגדול הזה שירד על עמנו, ברצח הנורא ביותר, אשמה הציונות. וכמובן יש כאן ברית בין מנהיגים חרדים – לא כולם – לבין כל מיני רדיקלים אקדמאים שמצטרפים למחנה הזה.

לא היטלר, לא עושי דברו, לא אומות העולם שעמדו מנגד, אלא אלה שניסו להציל בכל כוח ואולי עשו משגים פה ושם. דברים אלה אנחנו שומעים ושותקים. אנחנו שומעים שאנחנו מסוממים, שאנחנו מתיוונים, שאנחנו פושעים, כל הדברים נרמזו כאן גם בדברים של הלפרט, ואנחנו צריכים לשמוע את הדברים. אנחנו צריכים לשמוע, שחיילינו, שמשרתים בצה"ל שירות קשה ומסוכן ונותנים את נפשם על הגנת המדינה, נהרגים בגלל חטאינו. זה דבר שקל לנו לשמוע?

לכם יש מונופול בלעדי אחד ויחיד, לנו אין רגשות, לנו אין השקפה יהודית, לנו אין אמונה יהודית.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה לשאול משהו.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

תן לי לסיים, אתה רואה שאני מדבר מכאב לבי, אני לא מתפלמס כאן פולמוס פוליטי.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גפני, אפשר לך לדבר לאחר שהוא יסיים את הקטע הזה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

כבוד הרב הראשי הרב בקשי-דורון, אדם שעמדתי אתו בקשר ואני מעריך אותו, מוקיר ומכבד מאוד מאוד, ואני רשאי לומר שכשר החינוך גם הגעתי אתו להרבה הסכמות, שאל: למה כל כך שונאים אותנו? אני אומר שאין כאן שנאה ליהדות הדתית. אני מכיר את המחנה שממנו אני בא – אין שנאה. יש תגובה גם על ניסיון כפייה, גם על ההתקרבות המחרידה שלכם למחנה הלאומני הקיצוני, התפתחות חדשה, התפתחות חרד"לית, שמכאיבה לנו ומדאיגה אותנו, אבל אין שנאה. יש תגובה על דברים פוגעניים שנאמרים נגדנו.

הרי חברי הכנסת חיים אורון ודדי צוקר נקטו יוזמה בברכתי, בברכת יוסי שריד – בברכת כולנו, להידברות בתוך הכנסת הזו, מתוך רצון להקטין חיכוך. אבל הרצון הזה חייב להיות הדדי. עובדה שתגובתה של מרצ על המעשה הנפשע הזה היתה כל כך מהירה וכל כך חדה, בלי שום היסוס קל שבקלים. כמה מפלגות עושות דבר כזה לאנשים שלהן?

היו"ר ד' טל:

אם אדוני יסכים, חבר הכנסת גפני ביקש לשאול שאלה.

משה גפני (יהדות התורה):

תודה, אדוני היושב-ראש. אני מבקש לדעת, חבר הכנסת רובינשטיין, באופן אמיתי, ואני שואל זאת במלוא הצניעות: אנחנו עם אחד, ואני כאדם דתי מתחנך מאז עומדי על דעתי שיש ערבות הדדית. זה מופיע בכל ספרי ההלכות, בכל ספרי המוסר, בגמרא ובכל המקומות, שברגע שמישהו מבני עמנו עושה פעולה עבריינית חמורה, דוגמת שרפת המזוזות בקריית-גת, זה מביא לאסונות. כך אני מחונך. למה אם אני אומר זאת, זה פוגע?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מביא לאסונות כן – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אני לא רוצה ליצור כאן ויכוח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, עם כל הכבוד.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת פרופסור אמנון רובינשטיין, אני מניח שאתה יודע, שהרמב"ם פוסק להלכה, שאם קורים אסונות לעם ישראל, ואיננו בודקים מה נעשה בתקופה האחרונה והוא עברייני מן המדרגה הראשונה, אנחנו אכזריים לעצמנו. אני שואל אותך, למה זה פוגע כאשר אני אומר דבר כזה? הרי מפני הרעה נאסף הצדיק, אלה שנפגעו הם הצדיקים, מי שאשם בכך אלה העבריינים.

זה לא המקרה הראשון: היה נוער מרצ בתל-אביב שפגע בתפילין, הבאתי זאת כאן למליאת הכנסת.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

זה לא היה נכון.

משה גפני (יהדות התורה):

הבאתי זאת למליאת הכנסת. היתה שרשרת של אירועים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא הופץ על-ידי נוער מרצ דבר כזה. מישהו הכין זאת באופן פרטי, וזה לא הופץ על-ידי נוער מרצ.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא רוצה להקניט – – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

פנית אלי וביררתי. לא הופץ דבר כזה על-ידי נוער מרצ.

משה גפני (יהדות התורה):

אני חוזר ואומר: מעולם לא היה נער ביהדות התורה שאני מייצג בכנסת – מעולם לא היה – שעשה איזו פעולה עבריינית, גם לא שרפת דגל. מעולם.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

שמענו ששרפת הדגלים היא מעשה פרובוקציה של החילונים.

אני מבקש לענות לך בשני דברים: קודם כול, יש לנו חילוקי דעות יסודיים ומהותיים מאוד לגבי השאלה מה זו יהדות. אני אומר לך, שאנחנו לא חוזרים על דברים שאמרו אבותינו הציונים מכל המחנות. אחד הדוברים הקשים, החריפים והנוקבים ביותר נגד חלק מהדברים שהם השקפת עולמך ואורח חייך היה זאב ז'בוטינסקי, שאמר דברים שהיום לא היינו מעזים להעלות על דל שפתנו. הוא אמר: אם זו היהדות, אין זו היהדות שלי. אפנה אותך אם תרצה למאמר ידוע שלו, "המזרח", שבו כתב דברים כדרבנות. איש מאנשי מרצ לא יאמר זאת היום.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ז'בוטינסקי הוא פוסק הדור?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא אמרתי שהוא פוסק הדור. ז'בוטינסקי הוא המורה הרוחני של ראש הממשלה שאתה דבק בו.

אני רוצה לומר לך עוד משהו: אני מכבד את מצוות אמונתך ואת השקפת עולמך, וגם אני רוצה בהמשכיות יהודית, אבל אני רוצה לומר לכם, שאנחנו רואים כל מיני דברים מוזרים מאוד אצלכם: ג' עבירות זה ג' עבירות, אבל לא תמיד זה ג' עבירות, לא תמיד ייקוב הדין את ההר, ואתה יודע למה אני מתכוון. היתה לכם פעם אמירה: אל תעלו בחומה. אבל מה קרה לחומה הזאת? היא הפכה להר-חומה. הרי שנים הטפתם מוסר ואמרתם לנו: אל תעלו בחומה, אל תדחקו את הקץ, והיום מה קרה לכם? דברים אלה אני אומר לך בכאב לב.

חיים אורון (מרצ):

הרחוב דוחף.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

בית-הכנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

הרחוב החרדי? מה הקשר, בחיך?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הרחוב החרדי ורבים מבני עמנו שחושבים כך.

היו"ר ש' וייס:

חברים, תנו לי להיכנס לעניינים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

שמענו את המלים "אל תעלו בחומה" וכיבדנו אתכם על כך, משום שהן משקפות פן יהודי עמוק, עם ניסיון חיים של מאות שנים, אבל הוא נעלם בשיקולים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אתם עושים טעות גדולה כשאתם מדברים על כולם יחד.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

א.ק.י., לא כולכם יחד.

משה גפני (יהדות התורה):

אתם בחרתם במלחמה נגד החרדים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

איזו מלחמה נגד החרדים?

משה גפני (יהדות התורה):

אתם מכניסים את כולנו לסלט אחד גם בעניין הר-חומה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני לא שם אתכם בסלט, אמרתי במפורש – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת רובינשטיין לענות.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני לא שם אתכם בסלט אחד. אמרתי שבעניין האשמת הציונות באחריות לשואה – לא כל החרדים אמרו זאת. לא אצטט מהספרים, מהביטאונים ומהעיתונים החוזרים על כך עד עצם היום הזה. אני שמח על שקבוצה גדולה המיוצגת בבית הזה לא שותפה להאשמה הזו. אני אומר אותו דבר: אל תעלו בחומה, לא כולכם, רק אלה שעולים בחומה. רק אלה. אני אומר לך שלא כולם, בהחלט אני יודע מה עמדותיו של הרב עובדיה יוסף בעניין זה, שוחחתי אתו כמה פעמים על הנושא הזה.

חיים אורון (מרצ):

יש דרגות בקודש ויש דרגות בעלייה בחומה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני רוצה לומר דבר אחד: אני מכבד אמונה. אני מכבד את אמונת אבותי ורואה בה חלק מהציביליזציה היהודית שאני שייך אליה. אני רק מתפלא לפעמים על שהדברים הם מאוד מאוד יחסיים. מדקדקים בכל דבר שעושה מישהו ממרצ קלה כחמורה ומוציאים בו פגם, אבל כאשר זה מישהו ששייך למחנה הטהור, דהיינו, לליכוד, לשלומי אמוני ארץ-ישראל השלמה – אז אין שום בעיה.

משה גפני (יהדות התורה):

אתה הכנסת את הרפורמים, לא הליכוד עשה זאת. הורדנו אתכם מהשלטון בגלל זה. אנחנו עם הליכוד ולא עם הר-חומה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא צריך להתנצל.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא מתנצל, יש לי עמדות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, פונים אליך ואתה אפילו לא שומע. חבר הכנסת גפני, קודם כול, כאשר פונים אליך תן איזה סימן קטן, פיצ'לה כזה, שאתה שומע.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

אחרי שאתה מסתכל עלי, אני מבקש ממך להפסיק. עכשיו ידבר חבר הכנסת רובינשטיין. חבר הכנסת גפני, אני קורא אותך לרגיעה.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

הבנו את הפרינציפ, אני קורא אותך עכשיו לרגיעה מוחלטת.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת גפני, בסדר. עשינו פשע בלתי רגיל, הזכרנו שיש גם יהודים לא אורתודוקסים, שרוב רובו של העולם היהודי בתפוצות הוא לא אורתודוקסי, שיש רפורמים, שיש קונסרבטיבים, שיש אינטרפרטציות שונות של היהדות, ורק בדרך זו אפשר ללמד יהדות בחינוך הממלכתי. אל תשלו את עצמכם עם כל החינוך הערכי הזה. אם לא נאמר את האמת לבנים שלנו, אם לא נאמר את המציאות היהודית כפי שאנחנו תופסים אותה, לא יהיו לימודי יהדות. בסדר, אנחנו חטאנו, פשענו, עווינו. אני שואל שאלה אחרת: מה זה שייך לדברים שהטחתי בכם? אני לא אמרתי לכם: תלכו, תדבקו, תצטרפו למרצ. אני אומר שאמרתם במשך שנים: אל תעלו בחומה, אל תתגרו בגויים, הזהרתם נגד מדיניות קיצונית, הרפתקנית, שמוליכה אותנו חס ושלום למלחמה, והיום נאלם קולכם. מה זה שייך אלי כשר החינוך בכלל?

משה גפני (יהדות התורה):

נאלם קולנו? אני לא אומר זאת כל הזמן, גם בנושא המדיני וגם בנושא הרפורמים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, הספקת כבר לנאום נאום שלם בהפסקות קלות, כשהנאום הרשמי מפריע לך.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת גפני, יש רק קול אחד לחבר כנסת, זה לא הגרון ולא הלשון, זו האצבע. כל השאר לא נחשב, גם לא שיחות מסדרון.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, אני קורא אותך לסדר ממש.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

השיב לך חבר הכנסת ריבלין. יש אסונות ויש כל הדברים שקבע הרמב"ם – ולא רק הרמב"ם – בעניין הזה. הסיפור הזה של חיילים שלנו, שמתייצבים לשירות צבאי, לא נמלטים ממנו, ונופלים במערכה לא שייך לעניין הזה. אם אתה לא תשמע זאת מאיש מרצ, תשמע זאת מאיש הליכוד ותשמע זאת מרוב הציבור בישראל.

לבסוף, אני באמת רוצה לאחל לכולנו שנה טובה, שתהיה שנה יהודית טובה וגם שנת שלום.

הי"ר ש' וייס:

שנה טובה לחבר הכנסת רובינשטיין, מורי ורבי, ממש מורי בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.

עכשיו סגן השר לענייני דתות. אנחנו אפשרנו לחבר הכנסת רובינשטיין במסגרת התקנון, סעיף 88(ז). עכשיו אנחנו חוזרים לפרוצדורה הרגילה. לאחר מכן תהיה הצעה אחרת, נדמה לי של חבר הכנסת ריבלין.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את חבר הכנסת הרב הלפרט ואת פרופסור רובינשטיין על הנאומים, שגילו אהבת ישראל ואחדות דווקא בימים האלה שלפני ראש השנה. אני חושב, שזה מכובד מאוד לכנסת, שדנה וליבנה נושאים. היו כאן ויכוחים, כל אחד הביע את דעתו, ואני רוצה לברך אתכם.

אני חושב שהמזווה מסמלת את האחדות של עם ישראל. אחד הפסוקים הראשונים במזווה: שמע ישראל השם אלוקינו השם אחד. אחדות של עם ישראל. חבל שהנערים, שלא למדו מספיק, לא הבינו את הערך של הנושא הזה, עשו את המעשה החמור ביותר.

אני חושב, שבעשר השנים שאני מכהן כאן, כמעט כל חודש עולה מעל דוכן הכנסת נושא של חילול קברים בחוץ-לארץ, ציורים של צלבי קרס על בתי יהודים, שרפת ספרי תורה, והבית הזה מזדעזע. הבעיה היא, שהזעזוע הזה היה בביתנו, בארצנו, וזה דבר חמור מאוד. צר לי שאמצעי התקשורת לא הבליטו את הנושא הזה כפי שצריך. אני חושב, שכשרואים מעשה כזה חמור ולא מזדעזעים, לצערי זה מראה שאנחנו קצת הפכנו להיות חברה שחושיה קהים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני סגן השר, למה אתה מלין על התקשורת. אני חושב, שקודם כול צריך להלין על נשיאות הכנסת, ששמה את הנושא הזה בסוף סדר-היום. זה רק מעיד על חשיבות העניין.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני לא חבר נשיאות.

רבותי, מי שלא מזדעזע משרפת מזוזות, לא מזדעזע מרצח שמתבצע כמעט כל יום במדינה. רק לפני שבוע קראנו כיצד עם ישראל מגיב על רצח כשהוא רואה שמישהו שוכב בשדה מת. כל הכנסת, כל הסנהדרין, כל הרבנים, כל גדולי הדור יוצאים לנחל ובודקים מה קרה כאן, מה קרה שאדם נרצח. לצערי, בתחומים האלה אנחנו קצת מאבדים את החושים שלנו.

אני מאוד כועס על ידידי שר החינוך, על זה שהוא קרא לחינוך החינוך הערכי. היו לי ויכוחים קשים עם שר החינוך. היה צריך לקרוא לחינוך הזה חינוך לתורה וליהדות, פשוט מאוד. כשאתה אומר חינוך ערכי, לכל אחד יש הערכים שלו. אין ספק שהכוונה היתה שצריך לתת יותר יהדות, יותר תורה לכלל עם ישראל. לכן חשבתי שהוא טעה בכך שהוא קרא לזה חינוך ערכי. צריך לומר בצורה ברורה: חינוך לתורה ויהדות, שעם ישראל ידע את מורשתו. אני מקווה שהוא עוד ישנה את הדבר הזה.

אני רוצה לבשר לבית הזה, בפרוס השנה החדשה, שעם ישראל, בשלוש-ארבע השנים האחרונות, השתנה, עם ישראל, על כל פלגיו. יש כאלה שאומרים שהוא שב לארון הספרים היהודי, יש כאלה שאומרים שהוא יותר לומד תורה. אני לא מאמין למה שאני רואה. הייתי בסמינר הקיבוצים ברמת-אפעל, 300 תלמידים יושבים ללמוד תורה. בסמינר הקיבוצים ברמת-אפעל פתחו בית-מדרש של יום שישי. בכל יום שישי באים מאות ולומדים תורה, בצפון תל-אביב. רמת-אביב ג' זה לא רק סדרה בטלוויזיה, רמת-אביב ג' זה עשרות חוגים ליהדות שמתקיימים שם היום.

הי"ר ש' וייס:

כנראה כל אחד רוצה לחזור לרמת אביו.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רמת אביו וסבו.

חיים אורון (מרצ):

לפי מה שגפני הגדיר אותם, רוב החוגים האלה הם מחוץ לגדר.

משה גפני (יהדות התורה):

להיפך, בגללם אני נאבק. ברמת אביב ג' אין בית-כנסת, אדוני סגן שר הדתות. התושבים מתחננים לבית-כנסת. – – – העירייה נתנה מגרש, אין בית-כנסת, ריבונם של עולם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה, בגלל התקציב?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אתה לא יודע, הרב גפני, שבניגוד למה שחושבים במדינה, המדינה לא מתקצבת שני דברים. המדינה לא מתקצבת אגורה אחת לבניית ישיבות, והמדינה כמעט לא מתקצבת בניית בתי-כנסת. את הכול המדינה מתקצבת, בנושאים האלה המדינה כמעט לא מתקצבת. את זה לא יודעים, חושבים שהמדינה בונה רק בתי-כנסת. המדינה לא בונה כמעט בתי-כנסת, לצערי.

משה גפני (יהדות התורה):

ל-70,000 תושבים בכל אזור רמת-אביב אין מקווה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

העירייה מתקצבת.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

גם העיריות לא. חבר הכנסת ריבלין, יש לנו עם נפלא. עם ישראל בונה מכספו הפרטי בשנה הזאת בתי-כנסת במיליארד שקל. את הכול המדינה בונה, בתי-כנסת העם בונה מכספו, וכל הכבוד לעם הנפלא שלנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בכל תוכנית בניין ערים יש מקום למבני ציבור.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

ביישוב שלי אספנו מכל תושב 3,500 שקלים כדי לבנות בית-כנסת. המדינה לא מרגישה שהיא חייבת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גם ביישוב שלי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אבל אף שהמדינה לא בונה כמעט בתי-כנסת, בתי-הכנסת – חבר הכנסת אורון, חכה עוד דקה – מלאים.

היו"ר ש' וייס:

זו הוראת שעה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני עוקב אחרי הוויכוח, שעדיין לא בולט מספיק בתוך מרצ, על הגישות השונות. יש גישות שונות במרצ. אני מתחיל להיות אופטימי מאוד אם במרצ באים ואומרים: סגן שר הדתות, אנחנו רוצים פגישה על ישיבת ההסדר שלנו, על המכינה שלנו. וזה במרצ. אני פשוט רואה את חבר הכנסת אורון אומר: מתי אנחנו יושבים לדון בנושאים האלה. אני יוצא החוצה ועוד הצלילים באוזניים: במרצ רוצים ישיבה, רוצים חינוך יהודי. אני גם שומע את הוויכוחים בתוך מרצ בשאלה איך להתייחס לדתיים – הגישות האלה והגישות האלה. אני מבין שאתם מנסים להכניס את הרפורמים לא רק כדי לגנח אותנו, כאילו, אלא אתם מחפשים, אתם יודעים שהעם הזה צמא ליהדות. כל הסקרים מראים, שהעם רוצה יהדות, העם רוצה ערכים. אני שמח על ההתעוררות שקיימת גם אצלכם.

משה גפני (יהדות התורה):

תהיה זהיר. תהיה זהיר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זה אור קטן, שילך ויגדל ויגדל ויגדל.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

הוא מזהיר אותך מן המנהרה שבקצה האור.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הרב גפני, אל תפחד. אנחנו, כמפד"ל לפחות, בעד קירוב לבבות של כולם. אנחנו לא בגטאות.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל תהיה זהיר. לפחות תהיה זהיר.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

באה אלי חברת כנסת לשעבר, ואני לא רוצה להגיד את שמה, וביקשה ממני, כסגן שר הדתות, לא פחות ולא יותר מאשר לאשר הקמת 34 בתי-כנסת בקיבוצים. היא רוצה גם כמה מזוזות. אמרתי לה: כמה מזוזות יש. אבל היא רוצה 6,000 מזוזות.

היו"ר ש' וייס:

זה לאות "סולודריות"?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

משהו דומה. היא רוצה 6,000 מזוזות לקיבוצים. רבותי, ימות המשיח מתקרבים.

לכן, רבותי, אנחנו חושבים שבצד החושך יש דברים. הזדעזעתי מאוד מן המעשה הזה שהיה בקריית-גת. לפני שבועיים הייתי בקריית-גת. זו עיר שקלטה עולים חדשים בהיקף של 40%. אתה רואה עשרות עדות שנמצאות שם מכל העולם, שבאו לקריית-גת. ראש העיר עושה מאמץ אדיר לעשות שם כור היתוך בחינוך ובכל הנושאים. חבל שבעיר כזאת, שבה מתגשם החלום הציוני, קרה מקרה מחריד.

אני מקווה, שבחודש התשובה, חודש הרחמים, כולנו נתחזק, כולנו נתאחד, כולנו נחזור בתשובה, איש איש לפי דרכו, איש איש לפי הבנתו. אני מקווה שהדיון הזה יתרום לאחדות שעם ישראל כה זקוק לה.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

היו"ר ש' וייס:

אולי ברוח האחוה הזאת אנחנו נסתפק בהודעה? מה דעתכם שנעשה ג'סטה לקראת השנה החדשה, מכיוון שנוצרה כאן איזו אווירה של רתיעה מן המעשה שנעשה ורצון טוב בקטעים שיכול להיות בהם רצון טוב. מה דעתך, חבר הכנסת הלפרט?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ש' וייס:

נסתפק בהודעת סגן השר. אני עושה זאת לא כדי לפגוע בזכותו של חבר הכנסת ריבלין. ניתן לו, לפני משורת הדין, להוסיף מלה טובה על העניין הזה. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לאדוני היושב-ראש על כך שנתן לי בכל זאת הזדמנות לומר את דברי.

ידידי הטובים, חברי מרצ, אני מוכרח לומר שזועזעתי באמת כאשר קראתי על הדבר שגדל כצמח שוטה בחברה; ויש חריגים בכל חברה. ובכל זאת, הייתי נותן יד לקיים דיון בשאלה: כיצד קורה שההקצנה במלחמת התרבות בארץ מגיעה לידי טירוף, שבו חוליגנים צומחים בתוך חברה שבאמת הדגל שלה, ולא רק הכותרת על הדגל, הוא שוויון זכויות הפרט, חופש, מחשבה, פלורליזם?

כאשר בא אלי חבר הכנסת הלפרט על מנת שאחתום על הבקשה לכנס את הכנסת בזמן הפגרה ולדון בנושא כהצעה לסדר-היום, סירבתי לחתום לו רק בגלל העובדה שנחרדתי שבעתיים כאשר שמעתי מפי אנשים מאמינים דברים על אותם בחורים שנקטפו בדמי ימיהם, גיבורי ישראל, המתנדבים בעם, שהלכו לפעולה, וכל מה שהיה בעוכריהם, חלילה, היה אותו מעשה טירוף של אותם בחורים.

אני שמח לשמוע מפי שר החינוך לשעבר, שהם לא רק נקראו לסדר, אלא הם גם הוצאו מהחברה.

ענת מאור (מרצ):

בו ביום.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

בו ביום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ציינתי זאת.

אני רוצה לומר, שאי-אפשר לעשות עוול נורא על עוול אחר. שמותיהם של אותם בחורים, המתנדבים בעם, אשר נפלו על חירות המולדת, לא צריך היה שיערבבו אותם במחלוקת נוראית, מחלוקת תרבות. די לומר כמנהגם של אנשים האומרים, שכאשר ישראל מביאים אסונות על עצמם – בסדר, יש כאלה החושבים כך והחושבים כך. אבל לבוא ולערבב אותם דברים שנמצאים באמת ברגישות הרבה ביותר של הציבור הישראלי – לא זו הדרך ולא כך יעשה.

אני חושב שהיה צריך לדון בעניין זה, אבל לא על אותו רקע שבו נאמרו וניתנו פרשנויות לדברים כפי שניתנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת ריבלין. חברי הכנסת, סיימנו את הדיון הזה סביב העניין הזה. אני חושב שטוב שהדברים נאמרו גם על-ידי חבר הכנסת רובינשטיין, סגן השר, היזם, חבר הכנסת ריבלין. נדמה לי שלעניין הזה זו סגירה מתאימה.

ברשותכם, כמי שמסיים את הישיבה, אני רוצה לאחל שנה טובה מקרב לב קודם כול לחברי הכנסת הנוכחים, לכל עובדי הכנסת כולם. לא אזכיר אף אגף ואף קטע, כי בזה הייתי נכשל תמיד כשהייתי יושב-ראש הכנסת, והייתי שוכח להזכיר איזו מחלקה. אני רוצה להודות לכל עובדי הבית הזה, שמסייעים לנו בצורה כל כך יוצאת מן הכלל כל השנים, במסירות בלתי רגילה, לקיים את תפקידנו ולמלא את שליחותנו. אני רוצה לאחל שנה טובה לציבור הרחב בארץ, מדובר בחג יהודי, וכמובן – לכל העם היהודי בעולם.

ברשותכם, אני רוצה להוסיף ברכה אישית לחברי בסניף מפלגת העבודה בחיפה, שעכשיו הייתי צריך להיות אתם, להרים כוסית, ואני כאן בתפקיד. אני מקווה שזה ניצול הוגן של המיקרופון כאן.

אני מאוד מאוד מודה לכם, חברים. שנה טובה ומבורכת. שנת שלום ובריאות. סיימנו את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 14:37.